Liturghier în versiunea corectată și adnotată

Sublinierile evidențiază schimbările MIREM.ro față de Liturghierul din anul 2000. A se folosi cu discernământ.

SLUJBA SFINTEI LITURGHII

I
RÂNDUIALA PREGĂTIRII SFINŢIŢILOR SLUJITORI
ÎNAINTE DE ÎNCEPEREA PROSCOMIDIEI

Având să slujească dumnezeiasca Liturghie, preotul este dator mai întâi să fie mărturisit şi împăcat cu toţi, să nu aibă ceva asupra cuiva, să-şi păzească inima, pe cât va putea, de gânduri rele, să se înfrâneze de cu seară, să privegheze până la timpul slujbei şi să-şi citească rugăciunile rânduite, după tipic. Iar sosind timpul rânduit (după[1] Dumnezeu este Domnul..., în zilele în care Liturghia urmează îndată după Utrenia din cursul dimineţii, fie înainte de Ceasul al III-lea dacă Utrenia s-a făcut seara în cadrul Privegherii), lăsând epitrahilul, preotul şi cu diaconul fac trei închinăciuni înaintea Sfintei Mese şi ies apoi amândoi cu capul acoperit, preotul pe uşa dinspre miazănoapte, iar diaconul pe cea dinspre miazăzi. Şi venind în mijlocul bisericii, merg la arhiereu pentru binecuvântare, iar dacă acesta lipsește, fac închinăciune la tronul arhieresc,[2] după care, întorcându-se cu fața spre Ușile Împărătești, fac trei închinăciuni, apoi diaconul, stând în dreapta preotului, zice:

[1] ”După” în loc de ”la troparele de la”

[2] Pasaj uniformizat după **Liturghierul 2012** (numit in continuare **L12**)

Binecuvântează[3]**, părinte.**

Preotul (tot încet):

Binecuvântat este Dumnezeul nostru totdeauna,[4] **acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.**

Preotul sau diaconul încep a zice: Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie. Împărate ceresc... Sfinte Dumnezeule... Preasfântă Treime... Tatăl nostru..., Preotul: Că a Ta este împărăţia...

După aceea zic troparele acestea:

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă...

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum...

Uşa milostivirii deschide-o nouă, binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Apoi cu capetele descoperite merg la icoana Mântuitorului, zicând:

Preacuratului Tău chip ne închinăm, Bunule, cerând iertare greşelilor noastre, Hristoase Dumnezeule; că de voie ai binevoit a Te sui cu Trupul pe cruce, ca să scapi din robia vrăjmaşului pe cei ce i-ai zidit. Pentru aceasta, cu mulţumire strigăm Ţie: Toate le-ai umplut de bucurie, Mântuitorul nostru, Cel ce ai venit să mântuieşti lumea.

Şi se închină în faţa icoanei şi o sărută. Trec după aceea la icoana Născătoarei de Dumnezeu, zicând troparul:

Ceea ce eşti izvorul milei, învredniceşte-ne pe noi milostivirii, Născătoare de Dumnezeu; caută spre poporul cel păcătos; arată, precum de-a pururea, puterea ta, că

[3] Nu "**binecuvintează**". În jurul rădăcinii "**cuvânt**" se formează sensul şi înţelesul.
[4] Aici se pune virgula, nu după "nostru"

întru tine nădăjduind, strigăm ţie: Bucură-te, ca şi oarecând Gavriil, mai-marele voievod al celor fără de trup.

Apoi, în același chip, zicând troparul sau condacul potrivit se închină și sărută întâi icoana hramului şi icoanele cele spre miazăzi, apoi la icoanele dinspre miazănoapte, iar după aceea la icoana de la iconostas. Dacă pe iconostas se află icoana Învierii, zic:

Învierea Ta, Hristoase, Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri, iar pe noi, pe pământ, ne învredniceşte cu inimă curată să Te slăvim.

Apoi mergând în mijlocul bisericii înaintea Sfintelor Uși îşi descoperă capetele şi plecându-le, diaconul zice: Domnului să ne rugăm. Iar preotul zice rugăciunea aceasta:

Doamne, trimite mâna Ta dintru înălţimea locaşului Tău şi mă întăreşte spre slujba Ta ce-mi este pusă înainte, ca, neosândit stând înaintea înfricoşătorului Tău altar, să săvârşesc Jertfa cea fără de sânge. Că a Ta este puterea şi slava în vecii vecilor. Amin.

Apoi își acoperă capetele, diaconul zicând: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori), Părinte binecuvântează. Iar preotul face apolisul cel mic astfel:

Duminica: Cel Ce a înviat din morţi, (în alte zile:) Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale celui între sfinţi Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului *(sau: Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareii Capadociei)* a cărui Dumnezeiască Liturghie vom săvârși, şi pentru ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor.

După săvârşirea apolisului se pleacă cerând iertare spre dreapta, spre stânga și spre popor şi intră în altar: preotul pe ușa dinspre miazăzi (dreapta sa), iar diaconul pe ușa dinspre miazănoapte (stânga sa), fiecare zicând:

Intra-voi în casa Ta, închina-mă-voi în biserica Ta cea sfântă, întru frica Ta, Doamne, povăţuieşte-mă întru dreptatea Ta; pentru vrăjmaşii mei, îndreptează înaintea Ta calea mea.

Intrând în sfântul altar, fac trei metanii înaintea Sfintei Mese şi, descoperindu-şi capetele, sărută preotul Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce şi Sfânta Masă, iar diaconul numai marginea Sfintei Mese.

Îmbrăcarea veşmintelor

Luând în mâini fiecare veşmintele sale, preotul şi diaconul fac trei închinăciuni către răsărit, zicând în taină:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul, şi mă miluieşte.

Înveşmântarea diaconului

După aceea merge diaconul la preot, ţinând veşmintele în dreapta sa, şi, plecându-şi capul, cere binecuvântarea, zicând:

Binecuvântează, părinte, stiharul dimpreună cu orarul şi mânecuţele.

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Diaconul: Amin.

Apoi diaconul sărută mâna dreaptă a preotului şi se îmbracă în STIHAR, rugându-se aşa:

Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul că m-a îmbrăcat în veşmântul mântuirii şi cu haina veseliei m-a împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună şi ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă.

După aceasta, sărutând semnul Sfintei Cruci de pe ORAR şi zicând:

Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot. Plin este Cerul şi pământul de slava Ta.

îl pune pe umărul stâng şi, petrecând capătul din faţă pe sub mâna dreaptă, îl aduce prin spate iarăși peste umărul stâng, celălalt capăt rămânând spre spate.

Când pune MÂNECUŢELE la mâini, sărută de asemenea semnul Sfintei Cruci de pe ele, spunând la cea dreaptă:

Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmaşi şi cu mulţimea slavei Tale ai zdrobit pe cei potrivnici.

Iar la stânga zice:

Mâinile Tale m-au făcut şi m-au zidit; înţelepţeşte-mă şi mă voi învăţa poruncile Tale.

Apoi diaconul mergând la Proscomidiar, pregăteşte Sfintele Vase, punând Sfântul Disc în stânga lui, iar Sfântul Potir în dreapta

lui, iar pe celelalte, cu bună rânduială, le așează la îndemână.

Înveșmântarea preotului

Iar preotul se îmbracă în acelaşi timp cu diaconul, în acest chip: luând STIHARUL în mâna stângă şi închinându-se de trei ori spre răsărit, precum s-a spus, îl binecuvântează, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Şi sărutând apoi semnul Sfintei Cruci de pe el, se îmbracă zicând:

Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul că m-a îmbrăcat în veşmântul mântuirii şi cu haina veseliei m-a împodobit; ca unui mire mi-a pus cunună şi ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă.

(AICI SE PUNE BEDERNITA, N.N)

De preotul are un rang bisericesc, luând BEDERNIŢA, o binecuvântează şi o sărută, după care o pune, zicând:

Încinge sabia Ta peste coapsa Ta, Puternice, cu podoaba Ta şi cu frumuseţea Ta şi încordează şi bine sporeşte şi stăpâneşte pentru adevăr, blândeţe şi dreptate; și minunat Te va povăţui dreapta Ta, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Luând apoi EPITRAHILUL, îl binecuvântează, sărută crucea de pe gulerul epitrahilului și îl pune după gât, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce varsă harul Său peste preoţii Săi, ca mirul pe cap, ce se pogoară pe barbă, pe barba lui Aaron, ce se pogoară pe marginea veşmintelor lui.

Luând BRÂUL, îl binecuvântează, sărută crucea de la mijlocul lui și se încinge, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere şi a făcut fără prihană calea mea, Cel ce întocmeşte picioarele mele ca ale cerbului şi peste cele înalte mă aşează.

Iar la MÂNECUŢE, după ce le binecuvântează şi sărută semnul Sfintei Cruci de pe ele, zice:

La cea dreaptă:

Dreapta Ta, Doamne, s-a preaslăvit întru tărie; mâna Ta cea dreaptă, Doamne, a sfărâmat pe vrăjmaşi şi cu mulţimea slavei Tale ai zdrobit pe cei potrivnici.

Iar la stânga zice:

Mâinile Tale m-au făcut şi m-au zidit; înţelepţeşte-mă şi mă voi învăţa poruncile Tale.

Luând apoi FELONUL, îl binecuvântează, sărută crucea de pe el și se îmbracă, zicând:

Preoţii Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi întru bucurie se vor bucura, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Dacă preotul are rang bisericesc ce-i dă dreptul să poarte CRUCEA PECTORALĂ, acesta, sărutând crucea, o pune la gât, zicând:

Zis-a Domnul: Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie.

La sfârșit, atât preotul cât și diaconul îşi SPALĂ MÂINILE, zicând:

Spăla-voi între cei nevinovaţi mâinile mele şi voi înconjura Altarul Tău, Doamne, ca să aud glasul laudei Tale şi să spun toate minunile Tale. Doamne, iubit-am bună-cuviinţa casei Tale şi locul sălăşluirii slavei Tale. Să nu pierzi cu cei necredincioşi sufletul meu şi cu vărsătorii de sânge viaţa mea, în mâinile cărora sunt fărădelegi; dreapta lor s-a umplut de mituială[5], iar eu întru nerăutatea mea am umblat. Izbăveşte-mă, Doamne, şi mă miluieşte. Piciorul meu a stat întru dreptate; în biserici Te voi binecuvânta, Doamne.

[5] NU ”daruri”. Poate fi folosită și varianta mai contemporană ”mită”.

II

RÂNDUIALA DUMNEZEIEŞTII PROSCOMIDII

Preotul şi diaconul vin la Proscomidiar cu capul descoperit, îmbrăcaţi în toate veşmintele, şi se închină de trei ori înaintea lui, zicând de fiecare dată[6]:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte (de trei ori).

După aceasta preotul, luând PRIMA PRESCURĂ şi copia cu amândouă mâinile, le ridică până în dreptul frunţii şi zice:

Răscumpăratu-ne-ai pe noi din blestemul Legii cu scump Sângele Tău. Pe Cruce fiind răstignit şi cu suliţa împuns, nemurire ai izvorât oamenilor, Mântuitorul nostru, slavă Ţie.

Apoi diaconul zice:

Binecuvântează, părinte.

Şi preotul, trecând prescura şi copia în mâna stângă, le binecuvântează cu dreapta în chipul crucii, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Diaconul: Amin.

Diaconul: Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

[6] S-a schimbat topica.

Apoi preotul având prescura în mâna stângă, și în mâna dreaptă copia, însemnează cu copia, cruciș, de trei ori, deasupra peceții de pe prescură şi zice de fiecare dată:

Întru pomenirea Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Şi punând prescura pe talerul de lemn, preotul înfige copia vertical în partea peceții cu literele I I S şi N I, și tăind zice:

Ca un miel nevinovat spre junghiere S-a adus.

Apoi tăind la fel în partea cu însemnele H S și K A, zice:

Şi ca o oaie fără de glas, înaintea celor ce o tund, aşa nu Şi-a deschis gura Sa.[7]

Tăind apoi în partea de sus a peceții, zice:

Întru smerenia Lui, judecata Lui s-a ridicat.

Şi tăind în partea de jos a peceții, zice:

Iar neamul Lui cine-l va spune?

Diaconul privind cu evlavie la această lucrare, ținând capătul orarului în mâna dreaptă, îl îndreaptă către prescură, zicând la fiecare tăietură:

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

După aceasta, îndreptând orarul către Sfântul Agneț, diaconul zice:

Ridică, părinte.

Iar preotul, înfigând copia orizontal, în colțul drept al prescurii, și tăind deoparte coaja de jos, ridică Sfântul Agneț, zicând:

Că s-a luat de pe pământ viaţa Lui.

Preotul pune Sfântul Agneț cu pecetea în jos pe Sfântul Disc
Diaconul:

Junghie, părinte.

Iar preotul tăind miezul Sfântului Agneț cruciș,
având grijă să nu străpungă pecetea, zice:

Se junghie Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii, pentru viaţa şi pentru mântuirea lumii.

Apoi întoarce Sfântul Agneț cu pecetea în sus, iar diaconul zice:

Împunge, părinte.

Preotul, împungând cu Sfânta Copie Sfântul Agneț, în partea cu semnul I I S, zice:

Şi unul din ostaşi, cu suliţa, coasta Lui a împuns.

Diaconul, sau în lipsa lui preotul, luând în mâna dreaptă vasul

[7] Isaia 53.7, totuși am dorit uniformizarea textului Proscomidiei, ținând cont și de Ioan 1.29 (Se junghie mielul lui Dumnezeu…). De aceea am preferat această ordine, în care *mielul și nu oaia se junghie.* În armonie și cu *Se junghie Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii*… de mai jos.

cu vin şi în stânga vasul cu apă, toarnă în Sfântul Potir deodată vin şi puţină apă, cât se cuvine, preotul zicând în acelaşi timp:

Şi îndată a ieşit sânge şi apă; şi cel ce a văzut a mărturisit şi adevărată este mărturia lui.

După aceasta diaconul zice:

Binecuvântează, părinte, sfânta unire[8].

Iar preotul, fără să binecuvânteze (~~BINECUVÂNTÂND PESTE SFÂNTUL POTIR~~)[9], zice:

Binecuvântată este unirea Sfintelor Tale, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin[10].

Se acoperă apoi Sfântul Potir cu acoperământul său nedesfăcut.

Preotul ia în mână a DOUA PRESCURĂ şi, tăind din ea o părticică în formă triunghiulară, zice:

Întru cinstea şi pomenirea preabinecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Maria, pentru ale cărei rugăciuni primeşte, Doamne, jertfa aceasta întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri.

Scoţând părticica, o așează de-a dreapta Sfântului Agneţ (în partea cu semnele I I S și N I), zicând:

De faţă a stătut împărăteasa, de-a dreapta Ta, în haină aurită îmbrăcată şi preaînfrumuseţată.

Apoi luând a TREIA PRESCURĂ, scoate dintr-însa părticele pentru cele nouă cete, mai mici decât părticica pentru Sfânta Fecioară.

---

[8] Nu ”amestecare”. Vinul şi apa simbolizează cele 2 firi în persoana lui Hristos, care se unesc fără să se amestece. Formularea noastră izvorăște din mărturisirea dogmatică împotriva monofiziților.

[9] Binecuvântarea Potirului la Proscomidie este interzisă explicit de **Canonul 12 al Sf. Nichifor Mărturisitorul.** Grecii nu au această practică. Ruşii binecuvântează cu mâna o căniţă separat pe care o toarnă apoi în Potir, tocmai pentru a ”ocoli” rigoarea Canonului amintit. Se poate doar rosti rugăciunea fără probleme, fără a se mai binecuvânta cu mâna.

[10] ÎNVĂŢĂTURĂ: Se cade a şti că, de vor fi mai mulţi preoţi şi diaconi împreună-slujitori, precum şi fraţi de cuminecat, trebuie să se scoată, la vremea Proscomidiei, Sfântul Agneţ mai mare de cum e obiceiul în celelalte zile. Asemenea şi când se toarnă în sfântul potir amestecarea, adică vinul şi apa, să se toarne mai mult ca de obicei, spre a fi de ajuns la toţi care vor fi de împărtăşit. Căci după ce s-au sfinţit Cinstitele Daruri, nu este îngăduit şi nici să îndrăznească cineva a mai turna vin şi apă în sfântul potir. În luare-aminte să fie de asemenea ca apa, ce se toarnă acum, să fie atât cât se cuvine, socotind că împreună cu căldura, ce se va turna la vremea plinirii sfântului potir, să nu schimbe firea vinului în gustul apei.

Tăind ÎNTÂIA PĂRTICICĂ, preotul zice:

Întru cinstea și pomenirea preamarilor întâistătători Mihail și Gavriil și a tuturor cereștilor netrupești puteri.[11]

O așează sus, de partea stângă a Sfântului Agneţ (în partea cu semnele H S și K A), făcând începutul primei coloane.

Tăind apoi a DOUA PĂRTICICĂ, preotul zice:

A cinstitului, măritului Prooroc, Înaintemergătorului şi Botezătorului Ioan; a sfinţilor, măriţilor prooroci: Moise şi Aaron, Ilie şi Elisei, David al lui Iesei[12]**; a Sfinţilor trei tineri, a lui Daniil proorocul şi a tuturor sfinţilor prooroci.**

O așează lângă Sfântul Agneț, sub cea dintâi părticică.

Tăind a TREIA PĂRTICICĂ, preotul zice:

A Sfinţilor, măriţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli Petru şi Pavel, a celor doisprezece, a celor şaptezeci şi a tuturor Sfinţilor Apostoli.

Şi o așează sub a doua părticică, încheind prima coloană.

Tăind apoi a PATRA PĂRTICICĂ preotul zice:

A celor între sfinţi Părinţi ai noştri şi ai lumii mari dascăli şi Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur, Atanasie şi Chiril, Nicolae al Mirelor Lichiei și Spiridon al Trimitundei, Fotie și Nifon ai Constantinopolului, Marcu Eugenicul și Grigorie Palama[13]**, Calinic Cernicanul, Antim Ivireanul, Iosif de la Partoș, Iorest și Sava, Iosif Mărturisitorul, Ghelasie de la Râmeț, Leontie de la Rădăuți, Petru Movilă şi a tuturor sfinţilor ierarhi.**

O așează lângă părticica cea dintâi, începând astfel a doua coloană, de sus în jos.

Tăind a CINCEA PĂRTICICĂ, preotul zice:

A sfântului întâi Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, a Sfinţilor Mari Mucenici Dimitrie, Gheorghe, Teodor Tiron,

---

[11] După rânduiala grecească.

[12] Au corectat și în **L12**

[13] Aleși mărturisitori împotriva papalității și a eresului romano-catolic. O subtilă lovitură sub centură dată ecumeniștilor.

Teodor Stratilat, Mina, Ioan cel Nou, Serghie şi Vach, Ioan Valahul şi Oprea, Constantin Brâncoveanu cu fii şi a tuturor sfinţilor mucenici; a sfintelor Muceniţe: Tecla, Varvara, Paraschevi, Ecaterina, Filofteia şi a tuturor sfintelor muceniţe.

Şi luând-o, o așează sub prima părticică din coloana a doua.

Tăind a ŞASEA PĂRTICICĂ, preotul zice:

A Sfinților Cuvioşi şi de Dumnezeu purtători Părinţi ai noştri: Antonie, Eftimie, Sava, Onufrie, Atanasie Atonitul, Dimitrie cel Nou, Ioan Casian, Gherman, Grigorie Decapolitul, Nicodim de la Tismana, Visarion şi Sofronie, Ioan de la Prislop, Daniil Sihastrul, Paisie și Ioan de la Neamț şi a tuturor cuvioşilor părinţi; a Sfintelor Cuvioase Maici: Pelaghia, Teodosia, Anastasia, Eupraxia, Fevronia, Teodula, Eufrosina, Maria Egipteanca, Parascheva de la Iași, Teodora de la Sihla şi a tuturor sfintelor cuvioase maici.

O așează sub cea de dinaintea ei, adică lângă a treia din prima coloană, încheind astfel coloana a doua.

Tăind a ŞAPTEA PĂRTICICĂ, preotul zice:

A Sfinţilor făcătorilor de minuni și doctori fără de arginţi: Cosma şi Damian, Chir şi Ioan, Pantelimon şi Ermolae, şi a tuturor sfinţilor tămăduitori fără de arginţi.

O așează deasupra, începând cu ea a treia coloană.

Tăind a OPTA PĂRTICICĂ, preotul zice:

A Sfinţilor şi drepţilor dumnezeieşti Părinţi Ioachim şi Ana, a Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârşim, şi a tuturor sfinţilor, pentru ale căror rugăciuni, cercetează-ne pe noi, Dumnezeule.

Şi o așează sub cea de dinaintea ei.

Tăind a NOUA PĂRTICICĂ și ultima, preotul zice:

A celui între sfinţi Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului (iar dacă se face Liturghia Marelui Vasile, zice: A celui între sfinţi Părintele nostru Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei). O așează la urmă, împlinind coloana a treia.

Luând apoi preotul a PATRA PRESCURĂ şi scoţând o părticică din ea, pomeneşte ierarhia, zicând:

Pomeneşte, Stăpâne, Iubitorule de oameni, pe toţi episcopii ortodocşi şi pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pe (Înalt-) Preasfinţitul(Arhi-) Episcopul (şi Mitropolitul nostru (N)], (pe arhiereul care l-a hirotonit, dacă este în viaţă), [în mănăstiri: pe preacuviosul părintele nostru stareţ (N)],cinstita preoţime și cea întru Hristos diaconime, toată ceata preoţească, pe fraţii dimpreună slujitori cu noi, preoţi (N) şi diaconi (N), şi pe toţi fraţii noştri pe care i-ai chemat la împărtăşirea Ta, prin milostivirea Ta, Preabunule Stăpâne.

Aşează apoi părticica sub Sfântul Agneţ, spre colţul din dreapta acestuia (sub semnul N I), începând astfel rândul de sub Sfântul Agneţ.

Felul cum trebuie aşezate Sfântul Agneţ şi celelalte părticele pe Sfântul Disc

După aceasta, preotul scoate din aceeaşi prescură, o părticică, și o așează în dreapta celei dintâi, sub Sfântul Agneţ, zicând:

Pomeneşte, Doamne, pe binecredinciosul popor român de pretutindeni, pe dreptcredincioșii cârmuitori ai ţării noastre, pe mai marii oraşelor şi ai satelor şi

iubitoarea de Hristos oaste.

Preotul scoate apoi o părticică din prescura a patra pentru ctitorii şi binefăcătorii în viaţă ai bisericii, şi aşezând-o sub Sfântul Agneţ, în dreapta celorlalte două, zice:

Pomeneşte, Doamne, pe ctitorii, binefăcătorii şi ostenitorii sfânt locaşului acestuia [sfintei mănăstiri acesteia] (N).

Scoţând părticele mai mici, tot pentru vii, din a patra prescură, şi punându-le pe Sfântul Disc, toate la un loc, sub părticica pentru arhierei, zice aşa:

Rugăciunea de obște

Primeşte, Doamne, jertfa aceasta pentru iertarea păcatelor tuturor fraţilor celor întru Hristos şi pentru tot sufletul creştinesc cel necăjit şi întristat, care are trebuinţă de mila şi de ajutorul Tău; pentru apărarea ţării acesteia şi a celor ce vieţuiesc în ea; pentru pacea şi bună aşezare a întregii lumi; pentru bună starea[14] sfintelor lui Dumnezeu biserici; pentru mântuirea şi ajutorul celor care cu osârdie şi cu frică de Dumnezeu se ostenesc şi slujesc, părinţi şi fraţi ai noştri; pentru cei trimişi; pentru cei ce sunt în călătorie; pentru tămăduirea celor ce zac în boli; pentru izbăvirea celor robiţi; pentru cei ce sunt în judecăţi, în închisori, în prigoniri, în necazuri şi în strâmtorări; pentru cei ce ne urăsc şi pentru cei ce ne iubesc pe noi; pentru cei ce ne miluiesc şi ne ajută nouă; pentru cei care ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dânşii; pentru fraţii noştri care sunt în slujbe şi pentru toţi cei ce slujesc şi au slujit în sfânt locaşul acesta.

După aceea pomeneşte numele dreptcredincioşilor vii. Şi la fiecare nume sau la mai multe odată, ia cu Copia câte o părticică mică, zicând:

Pomeneşte, Doamne, pe robul (roaba) lui Dumnezeu (N)

Şi aşa luând aceste părticele le așează sub Sfântul Agneţ, la un loc cu cele scoase mai înainte pentru cei vii.

[14] ”BUNĂSTARE” pot cere doar preoții sau starețiii investiți cu griji agro-zoo-forestiere.

După aceea, luând a CINCEA PRESCURĂ şi scoţând cu Copia, tot aşa, părticele mici şi punându-le pe Sfântul Disc în dreapta sa, toate la un loc, sub părticica pentru ctitori, zice:

Pentru pomenirea şi iertarea păcatelor tuturor celor din veac adormiţi întru credinţa ortodoxă: ale strămoşilor, ale moşilor, ale părinţilor, ale maicilor, ale fraţilor, ale surorilor, ale fiilor şi fiicelor, ale celor dintr-o rudenie şi dintr-o seminţie cu noi şi ale tuturor celor ce au adormit întru nădejdea învierii şi a vieţii veşnice; ale ctitorilor sfântului locaşului acestuia (aici pomeneşte pe ctitorii răposaţi), ale miluitorilor şi făcătorilor de bine; ale tuturor celor ce s-au ostenit şi au slujit în sfânt locaşul acesta: arhierei, arhimandriţi, ieromonahi, preoţi, ierodiaconi, diaconi, monahi, monahii şi ostenitori; ale cinstiților domnitori şi dregători; ale fericiţilor patriarhi, ale ortodocşilor arhierei şi preoţi; ale ortodocșilor creştini. (~~pe care i-au acoperit apa, marea, râurile, izvoarele, bălţile, puţurile, sau războiul i-a secerat şi cutremurul i-a cuprins, tâlharii i-au ucis şi focul i-a ars, sau fiarelor, păsărilor, jigăniilor şi la toată firea celor din mare s-au făcut mâncare; ale celor răpiţi fără de veste; ale celor arşi de trăsnete şi ale celor înghеţaţi în munţi, pe cale, în loc pustiu şi în sihăstrie; ale celor sfârşiţi de întristare sau de bucurie; ale celor ce au pătimit în zile bune şi în nenorocire; ale celor pe care i-a ucis calul, sau grindina, zăpada, ploaia înmulţită, cărămida şi ţărâna i-au împresurat şi de năprasnă au căzut; ale celor pe care i-au omorât băuturile otrăvitoare, înecările cu oase; ale celor loviţi de tot felul de aruncare: a fierului, a lemnului şi a oricărui fel de piatră; ale celor sfârşiţi de chiotul tare, de alergarea grabnică, de palmă, de pumn, de lovitură cu piciorul, de ciumă, de foame, de sete, de muşcături înveninate, de înghiţirea şerpilor, de călcarea cailor, de sugrumare de cel de aproape, sau marea sau pământul desfăcându-se i-a înghiţit; şi pe toată vârsta: bătrâni, tineri, voinici, copilandri, copii, prunci,~~)[15] parte bărbătească şi femeiască, de toate vârstele, care au murit în felurite chipuri şi pe care nu i-am pomenit din neştiinţă sau din uitare, sau din pricina mulţimii numelor. Tu Însuţi îi pomeneşte, Dumnezeule, Cel ce ştii numele şi vârsta fiecăruia.

Şi aşa pomeneşte pe nume toți cei adormiți, mai întâi pe arhiereul care l-a hirotonit, dacă nu mai este în viaţă. Şi la fiecare

[15] Textul este scurtat de noi din trei pricini. 1. **L12** pune micşorat şi în paranteză acest paragraf, deci avem acoperire şi precedent. 2. Ipostazele morților sunt uneori ilare (vezi ”chiotul tare”) şi depăşite. Mai mulți oameni mor în accidente decât trăsniți. 3. Se armonizează prin prescurtare textul Proscomidei noastre cu cel grec şi rusesc.

nume, sau la mai multe odată, ia o părticică mică şi o pune pe Sfântul Disc, la un loc cu cele scoase mai înainte pentru morţi, zicând: Pomeneşte, Doamne, pe robul Tău (N); şi terminând pomenirea celor adormiți, încheie aşa:

Şi pe toţi care, întru nădejdea învierii şi a vieţii de veci, cu împărtăşirea Ta au adormit, părinţi şi fraţi ai noştri ortodocși, Iubitorule de oameni, Doamne.

La sfârşit, luând a patra prescură, din care a proscomidit pentru vii, scoate o părticică pentru sine şi punând-o la cele vii, zice aşa:

Pomeneşte, Doamne, după mulţimea îndurărilor Tale, şi a mea nevrednicie; iartă-mi toată greşeala cea de voie şi cea fără de voie.[16]

Şi, după aceasta, preotul luând buretele, strânge cu grijă de pe marginea discului părticelele, ca nu cumva să cadă jos ceva din ele.

Apoi diaconul, luând cădelniţa şi punând într-însa tămâie, zice către preot:

Binecuvântează, părinte, tămâierea.

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Iar preotul binecuvântează și zice Rugăciunea tămâierii:

Tămâiere Îţi aducem Ţie, Hristoase Dumnezeul nostru, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, pe care primind-o întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri, trimite-ne nouă harul Preasfântului Tău Duh.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Preotul tămâind STELUŢA, o sărută şi o așează deasupra Sfântului Disc, zicând:

Şi venind steaua, a stat deasupra, unde era Pruncul.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Acoperă, părinte.

Iar preotul, apropiind ACOPERĂMÂNTUL MIC de fumul tămâii, acoperă Sfântul Disc, zicând:

[16] *Și să nu opreşti*… a fost scos după tipicul liturghierelor vechi. Și din **L12** lipsește, cu un argument serios introdus la sfârșitul cărții (p.595).

Domnul S-a împărăţit, întru podoabă S-a îmbrăcat; îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere şi S-a încins, pentru că a întărit lumea, care nu se va clinti. Gata este Tronul Tău de atunci, din veac eşti Tu. Ridicat-au râurile, Doamne, ridicatu-au râurile glasurile lor; ridica-vor râurile valurile lor cu glasuri de ape multe. Minunate sunt înălţările mării, minunat este întru cele înalte Domnul. Mărturiile Tale s-au adeverit foarte. Casei Tale se cuvine sfinţenie, Doamne, întru lungime de zile.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Acoperă, părinte.

Iar preotul, apropiind AL DOILEA ACOPERĂMÂNT de fumul tămâii, acoperă Sfântul Potir, zicând:

Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase, şi de lauda Ta este plin pământul.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Acoperă, părinte.

Iar preotul, tămâind ACOPERĂMÂNTUL MARE (adică Aerul), acoperă cu el Sfântul Disc şi Potirul laolaltă, zicând:

Acoperă-ne pe noi cu acoperământul aripilor Tale; depărtează de la noi pe tot vrăjmaşul şi potrivnicul; împacă viaţa noastră, Doamne; miluieşte-ne pe noi şi lumea Ta şi mântuieşte sufletele noastre, ca un bun şi de oameni iubitor.

După aceea, preotul luând cădelniţa, tămâiază Darurile aşezate la Proscomidiar, zicând *de trei ori*:

Bine eşti cuvântat, Dumnezeul nostru, Care ai binevoit aşa, slavă Ţie...

Iar diaconul (în lipsa lui, preotul) de fiecare dată, zice:

...Totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Şi se închină amândoi cu toată cucernicia de trei ori. Apoi diaconul, luând cădelniţa de la preot, zice (în lipsa diaconului zice preotul):

Pentru punerea înainte a Cinstitelor Daruri, Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Iar preotul zice

Rugăciunea Proscomidiei

Dumnezeule, Dumnezeul nostru, Cel ce pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, pe Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos L-ai trimis mântuitor şi izbăvitor şi binefăcător, Care ne binecuvântează şi ne sfinţeşte pe noi, Însuţi, binecuvântează ~~(preotul binecuvântează cu mâna)~~[17] această punere înainte şi o primeşte întru jertfelnicul Tău cel mai presus de ceruri. Pomeneşte, ca un bun şi de oameni iubitor, pe cei care au adus-o şi pe cei pentru care s-a adus, iar pe noi ne păzeşte neosândiţi întru sfinţita lucrare a Dumnezeieştilor Tale Taine. Că s-a sfinţit şi s-a preaslăvit preacinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Şi după aceasta face la Proscomidiar apolisul, zicând:

Slavă Ţie Hristoase, Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie.

Diaconul: Slavă... Şi acum... Doamne miluieşte (de 3 ori). Binecuvântează. Iar preotul face otpustul; şi de este duminică începe aşa: Cel ce a înviat din morţi..., iar de este altă zi din cursul săptămânii, zice:

Hristos, Adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, ale celui între sfinţi Părintelui nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului (de se săvârşeşte Liturghia Marelui Vasile zice: ale celui între sfinţi Părintelui nostru Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei) şi ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor.

Diaconul: Amin.

Cădirea pregătitoare

[17] S-a scos pasajul. Vezi nota 9.

După otpust, diaconul, iar în lipsă preotul, tămâiază Darurile aşezate la proscomidiar (la mănăstiri această cădire se face la Ceasul al 6-lea, Darurile fiind deja acoperite), apoi Sfânta Masă împrejur, zicând încet:

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul şi pe scaun împreună cu Tatăl şi cu Duhul ai fost Hristoase, pe toate umplându-le, Cel ce eşti necuprins.

Şi zicând în taină Psalmul 50: Miluieşte-mă Dumnezeule... tămâiază altarul şi toată biserica. Şi intrând în Sfântul Altar, tămâiază Sfânta Masă şi pe preot, punând apoi cădelniţa la locul ei.

Cade-se a şti:

Că de va sluji preotul fără diacon, cuvintele diaconului, ce le zice acesta la proscomidie şi la Liturghie, înaintea Sfintei Evanghelii şi la răspunsurile lui, adică: Binecuvântează, părinte, şi: Junghie, părinte, şi Vremea este a face..., şi altele, să nu le zică, ci numai ecteniile şi cele obişnuite ale preoţiei.

Şi de vor sluji mai mulţi preoţi împreună, toată lucrarea Proscomidiei să o facă numai un preot, iar ceilalţi, care slujesc, de ale Proscomidiei deosebi nimic să nu zică, afară de pomenirea celor vii şi morţi ai lor.

Încă se cade a şti că atunci când slujeşte arhiereul, diaconul zice: Binecuvântează, Prea Sfinţite părinte. Când slujeşte preotul diaconul zice numai: Binecuvântează, părinte.

III

RÂNDUIALA
PREGĂTIRII SFINŢIŢILOR SLUJITORI
PENTRU ÎNCEPUTUL DUMNEZEIEŞTII LITURGHII

După otpustul Utreniei, sau al Ceasurilor, fiind vremea a se începe Dumnezeiasca Liturghie, preotul și diaconul (dacă este) vin în faţa Sfintei Mese, cu capul descoperit, diaconul stând în dreapta preotului, şi închinându-se împreună de trei ori, zic:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine, păcătorul și mă miluieşte.

Apoi preotul se roagă cu mâinile ridicate, rostind cu voce înceată:

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindeni eşti şi pe toate le plineşti; Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi Te sălăşluieşte întru noi şi ne curăţeşte pe noi de toată întinăciunea şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre (o dată).

Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire (de două ori), făcând două închinăciuni, după care preotul sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce și Sfânta Masă, iar diaconul numai Sfânta Masă. Apoi mai fac o închinăciune, zicând:

Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta (o dată).

Din Duminica Învierii şi până la sărbătoarea Înălţării Domnului, în loc de Împărate ceresc..., se zice de trei ori (fără a ridica mâinile):

Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte călcând şi celor din morminte viaţă dăruindu-le. Slavă întru cei de sus... Doamne buzele mele...

Iar de la sărbătoarea Înălţării Domnului şi până la Duminica Pogorârii Sfântului Duh, se zice numai: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... (de 2 ori) şi Doamne, buzele mele vei deschide... (o dată), fără a se ridica mâinile, ci doar închinându-se.

Apoi, dacă sunt mai mulți preoți, vin și aceștia, doi câte doi, și sărută Sfânta Evanghelie, Sfânta Cruce şi Sfânta Masă.

Dacă este diacon, acesta, plecându-şi capul său către preot și ţinând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, zice:

Vremea este să lucrăm Domnului, binecuvântează, părinte.

Preotul:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Şi diaconul zice:

Amin. Roagă-te pentru mine, părinte.

Preotul zice:

Să îndrepteze Domnul paşii tăi spre tot lucrul bun.

Şi iarăşi diaconul:

Pomeneşte-mă, părinte.

Preotul, binecuvântând pe diacon pe cap, zice:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Diaconul: Amin

Apoi diaconul, sărutând mâna preotului și închinându-se, iese pe uşa dinspre miazănoapte şi, stând în mijlocul bisericii (sub policandrul mare), cu faţa spre Ușile Împărătești, se închină cu cucernicie de trei ori, zicând întru sine:

Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.

Şi după aceasta se începe Dumnezeiasca Liturghie.

DUMNEZEIASCA LITURGHIE
A CELUI ÎNTRE SFINŢI PĂRINTELUI NOSTRU
IOAN GURĂ DE AUR
ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI

Uşile Împărăteşti fiind deschise şi perdeaua ridicată, diaconul zice de la locul său, din mijlocul bisericii:

Binecuvântează, părinte.

Preotul, având capul descoperit, ia Sfânta Evanghelie cu amândouă mâinile şi, făcând semnul Sfintei Cruci peste Sfântul Antimis, zice:

Binecuvântată este Împărăţia Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Apoi aşează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis

Strana: Amin.

Preotul închide Uşile Împărăteşti, iar diaconul zice ectenia mare. Dacă nu este diacon, această ectenie o zice preotul din faţa Sfintei Mese:

Cu pace, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru bună starea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unimea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta şi pentru cei ce cu credinţă, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pentru (Înalt) Preasfințitul(Arhi-) Episcopul (şi Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoţime şi cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul şi poporul, Domnului să ne rugăm.

[Pentru preacuviosul părintele nostru stareț (N), dimpreună cu toți părinții și frații acestei sfinte mănăstiri, Domnului să ne rugăm.]

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii ţării noastre, pentru mai marii oraşelor şi ai satelor şi iubitoarea de Hristos oaste, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânt locaşul acesta [sfântă mănăstirea aceasta], ţara aceasta şi pentru toate oraşele şi satele şi pentru cei ce cu credinţă locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelşugarea roadelor pământului şi pentru vremuri paşnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape şi prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiţi şi pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârşitul cărţii acesteia).

Pentru ca să fim izbăviţi noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea

Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim.

Strana: Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi.

Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ţie, Doamne.

Preotul, înaintea Sfintei Mese, citeşte în taină:

Rugăciunea Antifonului întâi

Doamne Dumnezeul nostru, a Cărui stăpânire este neasemănată şi slavă neajunsă, a Cărui milă este nemăsurată şi iubire de oameni negrăită, Însuţi Stăpâne, după milostivirea Ta, caută spre noi şi spre această sfântă biserică, şi fă bogate milele Tale şi îndurările Tale cu noi şi cu cei ce se roagă împreună cu noi.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ECFONISUL 1:

Că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin. Şi la strană se cântă Antifonul întâi.

După ecfonis, diaconul se închină şi merge înaintea icoanei Mântuitorului, ţinând orarul la piept cu trei degete ale mâinii drepte; după sfârşitul antifonului, diaconul merge înaintea Uşilor Împărăteşti şi, închinându-se, zice ectenia mică. De nu este diacon, o zice preotul din faţa Sfintei Mese:

Iară şi iară cu pace, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim.

Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ţie, Doamne.

Preotul, înaintea Sfintei Mese, citeşte în taină:

Rugăciunea Antifonului al doilea

Doamne Dumnezeul nostru, mântuieşte poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta; plinătatea Bisericii Tale o păzeşte; sfinţeşte-i pe cei ce iubesc podoaba casei Tale. Tu pe aceştia îi preamăreşte cu dumnezeiască puterea Ta şi nu ne lăsa pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ECFONISUL 2:

Că a Ta este stăpânirea şi a Ta este împărăţia, şi puterea, şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin. Şi se cântă Antifonul al doilea.

După ecfonis, diaconul, închinându-se, merge înaintea icoanei Născătoarei de Dumnezeu, ţinând orarul la piept cu trei degete ale mâinii drepte, după care, sfârşindu-se de cântat Antifonul al doilea, merge înaintea Uşilor Împărăteşti şi zice ectenia mică, iar dacă nu este diacon, o zice preotul, din faţa Sfintei Mese:

Iară şi iară cu pace, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim.

Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ţie, Doamne.

Preotul, înaintea Sfintei Mese, citeşte în taină:

Rugăciunea Antifonului al treilea

Cel ce ne-ai dăruit nouă aceste rugăciuni obşteşti şi împreună-glăsuite, Cel ce şi la doi şi la trei, care se unesc întru numele Tău, ai făgăduit să le împlineşti cererile, Însuţi, şi acum plineşte cererile cele de folos ale robilor Tăi, dându-ne nouă, în veacul de acum, cunoştinţa adevărului Tău, şi în cel ce va să fie, viaţă veşnică

dăruindu-ne.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ECFONISUL 3:

Că bun şi iubitor de oameni Dumnezeu eşti şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin. Şi se cântă îndată Antifonul al treilea: Fericirile sau antifoane speciale. Diaconul se închină şi intră în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi.

Când se începe cântarea Antifonului al treilea, se deschid Uşile Împărătești, pregătind Intrarea Mică. Preotul şi diaconul, stând înaintea Sfintei Mese, fac trei închinăciuni. Apoi, preotul ia Sfânta Evanghelie, cu icoana Învierii înainte, şi o dă diaconului, care îi sărută mâna. Preotul așează Sfânta Cruce în locul Sfintei Evangheliі, pe Sfântul Antimis; apoi ocolesc Sfânta Masă pe partea dreaptă, preotul mergând după diacon şi ies pe ușa dinspre miazănoapte; înaintea diaconului merge paraclisierul ținând un sfeșnic cu lumânarea aprinsă. Venind şi oprindu-se în mijlocul bisericii, diaconul stând în dreapta preotului, își pleacă amândoi capetele, iar diaconul zice încet:[18]

Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte.

Iar preotul protos zice în taină

Rugăciunea Intrării

Stăpâne Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce ai aşezat în ceruri cetele şi oştile îngerilor şi ale arhanghelilor spre slujba slavei Tale, fă ca împreună cu intrarea noastră să fie şi intrarea sfinţilor îngeri, care slujesc împreună cu noi şi împreună slăvesc bunătatea Ta. Că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

După sfârşitul rugăciunii, diaconul, arătând către răsărit cu mâna dreaptă, în care ţine orarul cu trei degete, zice încet către preot:

Binecuvântează, părinte, Sfânta Intrare.

Iar preotul, binecuvântând către Sfântul Altar, zice încet:

Binecuvântată este intrarea sfinţilor Tăi, totdeauna,

[18] Tipic după L12 şi următoarele tipiconare reliefate în font roşu.

acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Se închină apoi de două ori, iar diaconul vine cu Sfânta Evanghelie în faţa preotului care o sărută, după care mai face o închinăciune. Dacă în biserică este arhiereu (la mănăstire, stareţul), atunci diaconul îi duce Sfânta Evanghelie să o sărute, sărutându-i şi el în acelaşi timp mâna. La sfârșitul antifonului al treilea, diaconul merge, ţinând Sfânta Evanghelie cu icoana Învierii îndreptată spre popor şi, stând înaintea Ușilor Împărătești, înalţă puţin Sfânta Evanghelie, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci, şi zice cu glas tare:

Înţelepciune! Drepţi!

Apoi diaconul intră în Sfântul Altar cu Sfânta Evanghelie, iar preotul, închinându-se şi plecându-se puţin către străni, intră în altar şi, luând de la diacon Sfânta Evanghelie, o aşează pe Sfânta Masă în locul Sfintei Cruci, în timp ce la strană se cântă:

Veniţi să ne închinăm şi să cădem la Hristos...

Iar de nu este duminică, în loc de... Cel ce ai înviat din morţi... se zice: ...Cel ce eşti minunat întru sfinţi... iar la praznicele împărăteşti, în loc de Veniţi să ne închinăm..., se cântă stihurile speciale (isodicoanele) arătate mai departe în Liturghier.

Ieșirea Mică, atunci când slujește preotul singur

Când preotul slujeşte fără diacon, atunci ia el însuși Sfânta Evanghelie, iar când ajunge în mijlocul bisericii, se întoarce cu faţa spre răsărit, trece Sfânta Evanghelie în mâna stângă şi, plecându-și capul, zice Rugăciunea Intrării. La ecfonis se închină o dată, binecuvântează Intrarea, zicând: Binecuvântată este intrarea sfinţilor Tăi..., și sărută Sfânta Evanghelie. Apoi înaintează pe solee şi, înălţând Sfânta Evanghelie, face cu ea semnul Sfintei Cruci zicând: Înţelepciune! Drepţi! Preotul intră în Sfântul Altar şi așează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis.

Ieșirea Mică, în sobor de preoți fără diacon

De vor fi mai mulţi preoţi împreună-slujitori, fără diaconi, Sfânta Evanghelie o poartă protosul,urmat de ceilalți în ordinea descrescătoare a rangului. Şi, ajungând în mijlocul bisericii, preoții se așează de-a dreapta şi de-a stânga protosului, în ordinea rangurilor și a vechimii în hirotonie, așa cum stau în jurul Sfintei Mese din Sfântul Altar. Protosul (stând în mijlocul bisericii, împreună cu ceilalți preoți slujitori) binecuvântează Intrarea şi sărută doar el Sfânta Evanghelie, şi tot el zice: Înţelepciune! Drepţi! Dacă se slujește în sobor, atunci *Veniți să ne închinăm...* este cântat de preoți, iar atunci când au ajuns la: *... mântuiește-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu...*, protosul, urmat de ceilalți preoți slujitori, intră în Sfântul Altar și se așează fiecare la locul său.

Ieșirea Mică, în sobor de preoți cu diacon

De vor sluji preoţi în sobor cu diacon, Sfânta Evanghelie o poartă diaconul, care o primeşte de la protos. Dacă sunt mai mulți diaconi, Sfânta Evanghelie o poartă primul dintre diaconi, iar ceilalți iau cădelnițele. Apoi preoții, începând cu cei mai mici în rang, fac câte o închinăciune, doi câte doi, în fața Sfintei Mese, se pleacă spre protos, ocolesc prin partea dreaptă Sfânta Masă și ies după diacon pe ușa de miazănoapte. Și, venind în mijlocul bisericii, diaconul cu Sfânta Evanghelie se așează în apropierea iconostasului, iar preoții de-a dreapta și de-a stânga protosului, așa cum stau în jurul Sfintei Mese din Sfântul Altar. Diaconul zice încet: Domnului să ne rugăm. Doamne miluieşte. **Protosul zice în taină, Rugăciunea Intrării. După terminarea rugăciunii, diaconul zice încet către protos:** Binecuvântează, părinte, Sfânta Intrare. **Protosul, binecuvântând, zice încet:** Binecuvântată este intrarea... **Diaconul îi dă protosului Sfânta Evanghelie să o sărute, merge în faţa Uşilor Împărăteşti şi zice cu glas tare:** Înţelepciune! Drepţi! **Apoi diaconul intră cu Sfânta Evanghelie în Sfântul Altar și o așează pe Sfântul Antimis, ia cădelniţa şi se aşează în faţa icoanei Mântuitorului. Când sunt mai mulți diaconi, aceștia vin pe solee, în fața icoanelor împărătești și, când primul dintre diaconi înalță Sfânta Evanghelie, cădesc spre acesta, apoi se întorc și îi cădesc pe preoții care intră în Sfântul Altar. Soborul cântă:** Veniţi să ne închinăm... **Când ajung la:** Mântuieşte-ne pe noi, Fiul lui Dumnezeu..., **ultimii doi preoţi, înaintând puţin către Altar, fac o închinăciune, se întorc şi se pleacă spre protos, după care intră în Sfântul Altar, prin Uşile Împărătești, aşezându-se fiecare la locul său. Ceilalţi fac şi ei asemenea, iar la sfârşit şi protosul, plecându-se spre popor, la dreapta și la stânga. Dacă asistă arhiereul, plecăciunile se fac numai către el.**

Apoi, la strană, obişnuitele tropare şi condace.

În acest timp, preotul, aflându-se înaintea Sfintei Mese, citește în taină:

Rugăciunea Cântării celei întreit-sfinte

Doamnezeule Cel Sfânt, Care întru sfinţi Te odihneşti, Cel ce cu glas întreit-sfânt eşti lăudat de serafimi şi slăvit de heruvimi şi de toată puterea cerească închinat; Cel ce dintru nefiinţă întru fiinţă ai adus toate; Care ai zidit pe om după chipul şi asemănarea Ta şi cu tot harul Tău l-ai împodobit; Cel ce dai înţelepciune şi pricepere celui ce cere, şi nu treci cu vederea pe cel care greşeşte, ci pui pocăinţa spre mântuire; Care ne-ai învrednicit pe noi, smeriţii şi nevrednicii robii Tăi, şi în ceasul acesta, a sta înaintea slavei sfântului Tău jertfelnic şi a-Ţi aduce datorita închinare şi preaslăvire, Însuţi Stăpâne, primeşte şi din gurile noastre, ale păcătoşilor, întreit-sfânta cântare şi ne cercetează întru bunătatea Ta. Iartă-ne nouă toată

greşeala cea de voie şi cea fără de voie; sfinţeşte sufletele şi trupurile noastre şi ne dă nouă să slujim Ţie cu cuvioşie în toate zilele vieţii noastre, p+entru rugăciunile Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi ale tuturor sfinţilor care din veac au bine-plăcut Ţie.

Şi sfârşindu-se troparele și condacele, diaconul zice cu glas tare:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

Diaconul, plecându-şi capul pe marginea Sfintei Mese, zice încet:

Binecuvântează, părinte, vremea cântării întreit-sfinte.

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice ecfonisul:

Că sfânt eşti Dumnezeul nostru şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea...

Diaconul, ieșind pe solee, printre Ușile Împărătești, zice:

... și în vecii vecilor!

La sărbătorile mai însemnate şi, mai cu seamă, când slujba se face în sobor cu diacon, preotul se opreşte după cuvintele: ...acum şi pururea, iar diaconul iese printre Ușile Împărătești și, arătând cu orarul spre icoana Mântuitorului, zice:

Doamne, mântuieşte pe cei binecredincioşi!, arătând în același timp cu orarul către popor, de la stânga la dreapta, după care intră în Sfântul Altar.

Prima oară Doamne, mântuiește... se cântă de către preoți, în Sfântul Altar.

Apoi diaconul (sau preotul), zice tot aşa, a doua oară şi a treia oară:

Doamne, mântuieşte pe cei binecredincioşi.

Aceasta se cântă apoi, de către cei de la strane.

După aceasta diaconul, ieșind printre Ușile Împărătești, face o închinăciune în fața icoanei Mântuitorului și zice:

Şi ne auzi pe noi.

Este obiceiul ca Şi ne auzi pe noi să fie cântat de slujitori, în Sfântul Altar.

După aceasta, diaconul, întorcându-se iarăşi către credincioşi şi, înălţând orarul, zice cu glas mare:

Şi în vecii vecilor.

Strana: Amin. Şi cântă: Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte

fără de moarte, miluieşte-ne pe noi (de trei ori)[19]

Preotul și diaconul zic în taină: Sfinte Dumnezeule… (de trei ori), făcând împreună, de fiecare dată, câte o închinare înaintea Sfintei Mese. La Slavă… Şi acum… Sfinte fără de moarte…, diaconul, de la locul lui, arătând cu orarul către Proscomidiar, zice încet către preot:

Poruncește, părinte.

Mergând apoi spre Proscomidiar şi plecându-se, preotul zice:

Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului.

Diaconul, arătând cu orarul:

Binecuvântează, părinte, <u>Tronul</u> cel de sus.

Iar preotul, întorcându-se prin fața Sfintei Mese, merge prin partea dreaptă a Sfintei Mese, către Tronul cel de sus și plecându-se, zice:

Binecuvântat eşti pe <u>Tronul</u> slavei Împărăţiei Tale, Cel ce şezi pe heruvimi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Apoi preotul stă cu faţa spre apus, lângă colţul dinspre răsărit-miazăzi al Sfintei Mese. Dacă slujesc preoți în sobor, în acest moment, preoții din partea de miazăzi trec, unul după altul, prin fața Sfintei Mese și se așează de-a stânga protosului. Când trec prin fața Sfintei Mese, fac semnul Sfintei Cruci, cu închinăciune, apoi merg în spatele Sfintei Mese, fac o plecăciune către Tronul cel de sus și se întorc cu fața către credincioși.

SE CUVINE A ȘTI: preotului nu-i este îngăduit să se urce în Tronul cel de sus, nici să şadă în el, dar poate ședea în strana de lângă Tronul cel de sus, în timpul citirii Apostolului (dacă nu cădește).

După Slavă… Şi acum… Sfinte fără de moarte…, diaconul zice dintre Ușile Împărătești:

Puternic.

Iar strana cântă din nou: Sfinte Dumnezeule…

Şi după încheierea cântării celei întreit-sfinte, diaconul, venind între Ușile Împărătești, cu faţa spre credincioşi, zice:

Să luăm aminte.

Iar preotul:

[19] La Înălţarea Sfintei Cruci (14 septembrie), la Duminica Sfintei Cruci (a treia din Postul Mare) și la 1 August se cântă Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim. La Naşterea şi Botezul Domnului, în Sâmbăta lui Lazăr, la Învierea Domnului şi în toată Săptămâna Luminată, în Duminica Pogorârii Duhului Sfânt și la Praznicul Sfintei Treimi se cântă Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi și-mbrăcat. Aliluia.

Pace tuturor.

Citeţul stând în mijlocul bisericii, răspunde: Şi duhului tău, după care zice prochimenul Apostolului.

Apoi diaconul:

Înţelepciune.

Şi citeţul: Din Epistola către...

Diaconul:

Să luăm aminte.

După aceea, diaconul ia cădelniţa cu tămâie şi, venind către preot, după ce primeşte binecuvântarea de la el, cădeşte lin Sfânta Masă în cele patru laturi, Sfântul Altar şi pe preot, apoi iese din Sfântul Altar şi cădeşte după rânduială icoanele, tronul arhieresc, stranele, pe citeţ şi pe ceilalţi credincioşi, după care intră în Sfântul Altar, cădind fără zgomot.

Dacă nu este diacon, cădirea o face preotul sau unul dintre preoții slujitori, în cazul în care se slujește în sobor; în timp ce diaconul cădește, preotul revine în fața Sfintei Mese și citește în taină:

Rugăciunea dinainte de Evanghelie

Străluceşte în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoaşterii Dumnezeirii Tale şi deschide ochii gândului nostru spre înţelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri. Pune în noi şi frica fericitelor Tale porunci, ca toate poftele trupeşti călcând, vieţuire duhovnicească să petrecem, cugetând şi făcând toate cele ce sunt spre bună-voirea Ta. Că Tu eşti luminarea sufletelor şi a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule, şi Ţie slavă înălţăm, împreună şi Celui fără de început al Tău Părinte şi Preasfântului şi bunului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, terminând de cădit, pune cădelniţa la locul ei şi, apropiindu-se de preot, primeşte de la el Sfânta Evanghelie şi, închinându-se înaintea ei, luând-o cu amândouă mâinile, pune capătul orarului peste ea și se pregătește pentru citire.

Şi sfârşindu-se de citit Apostolul, preotul stând înaintea Sfintei Mese, se întoarce cu faţa spre credincioşi şi zice dintre Uşile Împărăteşti:

Pace ţie, cititorule.

Citeţul: Şi duhului tău. Iar strana cântă: Aliluia, aliluia, aliluia

Diaconul iese cu Sfânta Evanghelie printre Uşile Împărăteşti, având înaintea sa două sfeşnice cu lumânări aprinse (sau o lumânare aprinsă) și se îndreaptă spre amvon sau la locul cel obişnuit din mijlocul bisericii. Apoi zice:

Binecuvântează, părinte, pe binevestitorul Sfântului Apostol şi Evanghelist (N).

Iar preotul, binecuvântându-l, zice:

Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului, slăvitului, întru tot lăudatului Apostol şi Evanghelist (N), să-ţi dea ţie, celui ce binevesteşti, cuvânt cu putere multă, spre plinirea Evangheliei iubitului Său Fiu, a Domnului nostru Iisus Hristos.

Diaconul răspunde:

Fie mie după cuvântul tău, părinte.

În zilele de rând, și ori de câte ori dorește protosul, rostindu-se în taină dialogul arătat mai sus, la Sfânta Masă, preotul îl binecuvântează pe diacon și îi dă Evanghelia, iar când acesta a ajuns la locul cuvenit pentru citire, se trece direct la rostirea formulelor de mai jos.

După aceasta, al doilea diacon (sau preotul) zice, cu glas tare:

Înţelepciune! Drepţi! Să ascultăm Sfânta Evanghelie.

Şi preotul zice îndată:

Pace tuturor!

Preotul rămâne între Ușile Împărătești până ce diaconul termină citirea Sfintei Evanghelii.

Strana: Şi duhului tău. Diaconul care citeşte Sfânta Evanghelie:

Din Sfânta Evanghelie de la (N) citire.

Strana: Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie.

Preotul sau diaconul al doilea, dacă este, zice:

Să luăm aminte.

Iar de nu este diacon, Sfânta Evanghelie se citeşte de preot, dintre Ușile Împărătești, punându-se, de-a dreapta şi de-a stânga, câte un sfeşnic cu lumânare aprinsă.

Şi sfârşindu-se Sfânta Evanghelie, zice preotul către diacon:

Pace ţie, celui ce ai binevestit.

Strana: Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie.

Şi venind diaconul pe solee, îi dă preotului Sfânta Evanghelie apoi trece în dreptul icoanei Mântuitorului. Preotul sărută Sfânta

Evanghelie, o înalță, făcând cu ea semnul Sfintei Cruci spre credincioşi, cu partea care are pe ea icoana Învierii, după care, intrând cu ea în Sfântul Altar, o aşează pe Sfânta Masă, în latura de sus a Sfântul Antimis, cu partea care se deschide spre răsărit.

În acest moment se poate rosti predica, potrivit tradiției.

Apoi preotul închide Ușile Împărătești și, venind în fața Sfintei Mese, desface ilitonul (acoperământul Sfântului Antimis). În acest timp, diaconul vine la locul din mijlocul bisericii, iar dacă nu este diacon, preotul stând în faţa Sfintei Mese, zice:

Ectenia întreită (a cererii stăruitoare)

Să zicem toţi, din tot sufletul şi din tot cugetul nostru, să zicem.

Strana: Doamne miluieşte.

Doamne, Atotstăpânitorule, Dumnezeul părinţilor noştri, rugămu-ne Ţie, auzi-ne şi ne miluieşte.

Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ţie, auzi-ne şi ne miluieşte.

Strana: Doamne miluieşte (de 3 ori).

Preotul sau diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul(Arhi-) Episcopul (şi Mitropolitul) nostru (N)], şi pentru toţi fraţii noştri cei întru Hristos.

[Pentru preacuviosul părintele nostru stareț (N), dimpreună cu toți părinții și frații acestei sfinte mănăstiri, pentru sănătatea şi pentru mântuirea lor.]

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii ţării noastre, pentru mai marii oraşelor şi ai satelor şi pentru iubitoarea de Hristos oaste, pentru sănătatea şi pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru fraţii noştri: preoţi, ieromonahi, ierodiaconi, diaconi, monahi şi monahii, şi pentru toţi cei întru Hristos fraţi ai noştri.

Încă ne rugăm pentru mila, viaţa, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea şi iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriaşi [închinători], ctitori şi

binefăcători ai sfânt locaşului acestuia.

Încă ne rugăm pentru fericiţii şi pururea pomeniţii ctitori ai acestei sfinte biserici [mănăstiri] şi pentru toţi cei mai înainte adormiţi părinţi şi fraţi ai noştri, ortodocşi creştini, care odihnesc aici şi pretutindeni.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârşitul acestei cărţi).

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri şi fac bine în sfânta şi întru tot cinstită biserica [mănăstirea] aceasta, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei ce cântă şi pentru poporul care stă înainte şi aşteaptă de la Tine mare şi bogată milă.

În timpul ecteniei, preotul zice în taină

Rugăciunea cererii stăruitoare

Doamne Dumnezeul nostru, primeşte această rugăciune stăruitoare de la noi, robii Tăi, şi ne miluieşte pe noi, după mulţimea milei Tale, şi trimite îndurările Tale peste noi şi peste tot poporul Tău, care aşteaptă de la Tine mare şi bogată milă.

Preotul încheie rugăciunea, rostind cu glas tare ecfonisul:

Că Dumnezeu milostiv şi iubitor de oameni eşti, şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

*

* *

Iar când se face pomenire pentru cei adormiți, diaconul dacă este, sau preotul, zice şi

Ectenia pentru cei adormiți:[20]

Miluieşte-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ţie, auzi-ne şi ne miluieşte.

Strana: Doamne miluieşte (de 3 ori).

Încă ne rugăm pentru odihna sufletelor adormiţilor robilor lui Dumnezeu (N), şi pentru ca să li se ierte toată

[20] Potrivit rânduielii Bisericii Ortodoxe, pomenirea morților nu se face în zilele de duminică, la praznicele împărăteşti, în Săptămâna Patimilor şi Săptămâna Luminată, precum şi între 20 decembrie şi 6 ianuarie; prin urmare, în aceste zile nu se rosteşte nici ectenia pentru cei adormiți în cadrul Sfintei Liturghii.

greşeala cea de voie şi cea fără de voie.

Ca Domnul Dumnezeu să aşeze sufletele lor unde drepţii se odihnesc.

Mila lui Dumnezeu, Împărăţia cerului şi iertarea păcatelor lor, de la Hristos, Împăratul Cel fără de moarte şi Dumnezeul nostru, să cerem.

Strana: Dă Doamne.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

Preotul rostește rugăciunea:

Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul, Care ai călcat moartea şi pe diavol l-ai surpat şi ai dăruit viaţă lumii Tale, Însuţi Doamne, şi sufletele adormiţilor robilor Tăi (N) odihneşte-le în loc minunat, în loc cu verdeaţă, în loc de odihnă, de unde au fugit toată durerea, întristarea şi suspinarea. Şi orice greşeală au săvârşit ei cu cuvântul, cu fapta, sau cu gândul, ca un Dumnezeu bun şi iubitor de oameni, iartă-le. Că nu este om, care să fie viu şi să nu greşească; numai Tu singur eşti fără de păcat; dreptatea Ta este dreptate în veac şi cuvântul Tău, adevărul...

Și îndată, preotul rostește cu glas înalt, ecfonisul:

Că Tu eşti învierea şi viaţa şi odihna adormiţilor robilor Tăi (N), Hristoase, Dumnezeul nostru, şi Ţie slavă înălţăm, împreună şi Celui fără de început al Tău Părinte şi Preasfântului şi bunului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

~~**Diaconul sau preotul:**~~

~~**Întru fericită adormire, veşnică odihnă dă, Doamne, sufletelor adormiţilor robilor Tăi, care s-au pomenit, şi le fă lor veşnică pomenire.**~~

~~**Şi se cântă, în altar o dată, apoi la străni de două ori: Veşnică pomenire.**~~[21]

[21] Nu se cântă Veşnica Pomenire în cadrul Liturghiei. În **L12** este pusă cu mențiunea ”acolo unde este obiceiul” iar în lămuririle de la sfârșit argumentează inutilitatea ei. Grecii și rușii nu cântă ”Veșnica”. Nu-și are locul aici, când Hristos merge de la propovăduire (Ieșirea Mică) spre Golgota (Ieșirea Mare). Fragmentează slujba, nu se încadrează în cursul dogmatic al Liturghiei. Facem parastas

*

* *

Apoi preotul desface Sfântul Antimis, în timp ce diaconul zice

Ectenia pentru cei chemați

Rugaţi-vă cei chemaţi, Domnului (se desface partea dinspre miazănoapte a Sfântului Antimis).

Strana: Doamne miluieşte.

Cei credincioşi, pentru cei chemaţi să ne rugăm, ca Domnul să-i miluiască pe dânşii (se desface partea dinspre miazăzi).

Să-i înveţe pe dânşii cuvântul adevărului (se desface partea dinspre apus).

Să le descopere lor Evanghelia dreptăţii (se desface partea dinspre răsărit).

Apoi preotul începe să şteargă cu buretele Sfântul Antimis, din toate părţile, spre îndoitura dinspre răsărit.

Să-i unească pe dânşii cu sfânta Sa, sobornicească şi <u>apostolică</u> Biserică.

Mântuieşte, miluieşte, apără şi-i păzeşte pe dânşii, Dumnezeule, cu harul Tău.

Cei chemaţi, capetele voastre Domnului să le plecaţi.

Strana: Ţie, Doamne.

Preotul citeşte în taină

Rugăciunea pentru cei chemaţi
(la desfacerea Sfântului Antimis)

Doamne Dumnezeul nostru, <u>Care</u> întru cele de sus locuieşti şi spre cei smeriţi priveşti, <u>Cel ce</u> ai trimis mântuire neamului omenesc pe Unul-Născut Fiul Tău şi Dumnezeu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, caută spre robii Tăi cei chemaţi, care şi-au plecat grumajii înaintea Ta, şi-i învredniceşte pe dânşii, la vremea <u>cuvenită</u>, de baia naşterii celei de a doua, de iertarea păcatelor şi de veşmântul nestricăciunii; uneşte-i pe dânşii cu sfânta Ta sobornicească şi <u>apostolică</u> Biserică <u>şi numără-i</u> cu turma Ta cea aleasă...

---

miridelor pt. cei adormiți de pe Sfântul Disc? În liturghierele românești vechi nu se regăsește acest adaos de secol XV.

În timpul ecfonisului, preotul face semnul Sfintei Cruci cu buretele desupra Sfântului Antimis, îl sărută şi îl pune la locul lui, în partea de sus a Antimisului, zicând cu glas tare ecfonisul:

Ca şi aceştia împreună cu noi, să slăvească preacinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul, zice din mijlocul bisericii:

Câţi sunteţi chemaţi, ieşiţi.

De este şi un al doilea diacon, zice şi acesta:

Cei chemaţi, ieşiţi.

Apoi iarăşi diaconul, din mijlocul bisericii:

Câţi sunteţi chemaţi, ieşiţi.

Al doilea diacon:

Ca nimeni din cei chemaţi să nu rămână.

Diaconul, din mijlocul bisericii:

Câţi suntem credincioşi, iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

De este numai un singur diacon, ori de slujeşte preotul singur, zice:

Câţi sunteţi chemaţi, ieşiţi; cei chemaţi, ieşiţi; câţi sunteţi chemaţi, ieşiţi; ca nimeni din cei chemaţi să nu rămână. Câţi suntem credincioşi, iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm.

Şi se închide perdeaua de la Ușile Împărătești.

Strana: Doamne miluieşte.

~~**La nevoie, ecteniile şi rugăciunile pentru cei chemaţi, începând de la: Rugaţi-vă cei chemaţi, Domnului…, şi până la aici se pot lăsa afară. În acest caz, sfântul antimis urmează să fie desfăcut înainte de ecfonisul ecteniei de după citirea Sfintei Evanghelii. Iar după ecfonis, diaconul sau preotul începe ectenia mică. Şi preotul citeşte în taină rugăciunile întâi şi a doua pentru credincioşi.**~~[22]

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne miluieşte.

În timpul ecteniei, preotul citește în taină

[22] Scoaterea Ecteniei Catehumenilor face parte din tipicul Liturghiei Ecumeniste.

Rugăciunea întâi pentru credincioşi
(după desfacerea Sfântului Antimis)

Mulţumim Ţie, Doamne, Dumnezeul Puterilor, Care ne-ai învrednicit a sta şi acum înaintea sfântului Tău jertfelnic şi a cădea la îndurările Tale, pentru păcatele noastre şi pentru păcatele cele din neştiinţă ale poporului. Primeşte Dumnezeule, rugăciunea noastră; fă-ne să fim vrednici a-Ţi aduce rugăciuni, cereri şi jertfe fără de sânge pentru tot poporul Tău; şi ne învredniceşte pe noi, pe care ne-ai pus întru această slujbă a Ta, cu puterea Duhului Tău celui Sfânt, ca fără de osândă şi fără de sminteală, întru mărturia curată a cugetului nostru, să Te chemăm pe Tine în toată vremea şi în tot locul şi, auzindu-ne pe noi, milostiv să ne fii, pentru mulţimea bunătăţii Tale.

Diaconul:

Înţelepciune.

Preotul zice ecfonisul:

Că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul sau preotul:

Iară şi iară cu pace Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

~~**Când preotul slujeşte fără diacon, nu zice cele ce urmează, ci citeşte în taină rugăciunea a doua pentru credincioşi, şi după ea zice:** Apără, mântuieşte...~~

~~**Iar de este diacon, acesta zice:**~~

~~**Pentru pacea de sus şi pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.**~~

~~**Pentru pacea a toată lumea, pentru bună starea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unimea tuturor, Domnului să ne rugăm.**~~

~~**Pentru sfântă biserica [mănăstirea] aceasta şi pentru cei ce cu credinţă, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.**~~

Pentru ca să fim izbăviţi noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm.[23]

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne miluieşte.

În timpul ecteniei, preotul citeşte în taină

Rugăciunea a doua pentru credincioşi

Iarăşi şi de multe ori cădem înaintea Ta şi ne rugăm Ţie, Bunule şi Iubitorule de oameni, ca privind spre rugăciunea noastră, să curăţeşti sufletele şi trupurile noastre de toată necurăţia trupului şi a duhului şi să ne dai nouă să stăm nevinovaţi şi fără de osândă înaintea Sfântului Tău jertfelnic. Şi dăruieşte, Dumnezeule, şi celor ce se roagă împreună cu noi, spor în viaţă, în credinţă şi în înţelegerea cea duhovnicească. Dă-le lor să-Ţi slujească totdeauna, cu frică şi cu dragoste, şi întru nevinovăţie şi fără osândă să se împărtăşească cu Sfintele Tale Taine şi să se învrednicească de cereasca Ta Împărăţie.

Diaconul:

Înţelepciune.

Diaconul intră în Sfântul Altar pe uşa dinspre miazănoapte, iar preotul zice ecfonisul:

Ca sub stăpânirea Ta totdeauna fiind păziţi, Ţie slavă să înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin. Şi începe să cânte îndată cântarea heruvimică: Noi, care pe heruvimi tainic închipuim şi făcătoarei de viaţă Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm (până la: Ca pe Împăratul...).

Iar preotul, stând înaintea Sfintei Mese, citeşte în taină

[23] Practica liturgică a Bisericilor surori a scos din uz acest adaos de ectenie. **L12** ne dă dreptate într-o oarecare măsură.

Rugăciunea din timpul cântării heruvimice

Nimeni din cei legaţi cu pofte şi cu desfătări trupeşti nu este vrednic să vină, să se apropie sau să slujească Ţie, Împărate al slavei; căci a sluji Ţie este lucru mare şi înfricoşător chiar pentru puterile cereşti. Dar, totuşi, pentru iubirea Ta de oameni cea negrăită şi nemăsurată, fără mutare şi fără schimbare Te-ai făcut om, şi Arhiereu al nostru Te-ai făcut şi, ca un Stăpân a toate, ne-ai încredinţat slujba sfântă a acestei jertfe liturgice şi fără de sânge; că numai Tu, Doamne Dumnezeul nostru, stăpâneşti cele cereşti şi cele pământeşti, Care Te porţi pe Tronul Heruvimilor şi eşti Domnul serafimilor şi Împăratul lui Israel, Cel ce singur eşti Sfânt şi întru sfinţi Te odihneşti. Deci, pe Tine Te rog, Cel ce singur eşti bun şi bine-voitor, caută spre mine păcătosul şi netrebnicul Tău rob, şi-mi curăţeşte sufletul şi inima de cuget viclean; şi pe mine, cel ce sunt îmbrăcat cu harul preoţiei, învredniceşte-mă, cu puterea Sfântului Tău Duh, să stau înaintea acestei Sfinte Mese şi să jertfesc Sfântul şi prea curatul Tău Trup şi scumpul Tău Sânge. Că la Tine vin, plecându-mi grumazul meu şi mă rog Ţie: Să nu întorci faţa Ta de la mine, nici să mă lepezi dintre slujitorii Tăi, ci binevoieşte să-Ţi fie aduse darurile acestea de mine, păcătosul şi nevrednicul Tău rob. Că Tu eşti Cel ce aduci şi Cel ce Te aduci, Cel ce primeşti şi Cel ce Te împarţi, Hristoase, Dumnezeul nostru, şi Ţie slavă înălţăm, împreună şi Celui fără de început al Tău Părinte şi Preasfântului şi bunului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Iar după terminarea rugăciunii, preotul zice încet cântarea heruvimică, de trei ori, făcând câte o închinăciune la fiecare sfârşit (fără să ridice mâinile).

Preotul:

Noi, care pe heruvimi tainic închipuim şi făcătoarei de viaţă Treimi întreit-sfântă cântare aducem, toată grija cea lumească acum să o lepădăm...

Iar diaconul continuă, înălțând orarul cu mâna dreaptă:

Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat, în chip nevăzut, de cetele îngereşti. Aliluia, aliluia, aliluia.

Şi dacă nu s-a făcut mai înainte acoperirea Cinstitelor Daruri la Proscomidiar, se face acum.

Se ridică apoi perdeaua şi se deschid Uşile Împărăteşti, iar diaconul, pregătind cădelniţa, o dă preotului spre binecuvântare; şi mergând înainte diaconul, cu lumânarea aprinsă, preotul tămâiază Sfânta Masă în cele patru laturi (zicând troparul: În mormânt cu trupul...), Sfântul Altar şi, ieşind printre Uşile Împărăteşti, tămâiază icoanele şi pe credincioşi ca la Apostol, zicând Psalmul 50 şi tropare de umilinţă. Când sunt mai mulţi preoţi împreună-slujitori, tămâiază protosul. Intrând în Altar şi tămâind după obicei, preotul dă cădelniţa diaconului (sau în lipsa lui, paracliserului), şi mergând înaintea Sfintei Mese, face două închinăciuni, zicând:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte.

După aceea preotul sărută Sfântul Antimis, Sfânta Cruce şi Sfânta Masă, iar diaconul numai colţul Sfintei Mese; mai fac apoi amândoi o închinăciune şi, întorcându-se cu faţa către credincioşi şi plecându-se către aceştia, îşi cer iertare dintre Uşile Împărăteşti. Preotul binecuvântează pe credincioşi dintre Uşile Împărăteşti; la slujba în sobor, îşi cer iertare şi binecuvântează toţi preoţii pe rând, doi câte doi, în ordine descrescătoare; dacă este arhiereu, binecuvântează numai acesta, binecuvântează numai acesta, însă toţi îşi cer iertare de la credincioşi, doi câte doi.

Merg după aceea la Proscomidiar şi, închinându-se de trei ori, zic:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte.

Apoi diaconul, zice către preot:

Ridică, părinte.

Şi preotul luând Acoperământul cel mare (Sfântul Aer) îl pune pe umerii diaconului, zicând:

Ridicaţi mâinile voastre la cele sfinte şi binecuvântaţi pe Domnul.

După aceasta, luând Sfântul Disc, îi dă diaconului, care îl ţine în dreptul frunţii cu toată grija şi evlavia, ~~având şi cădelniţa atârnată de unul din degete~~. Preotul ia Sfântul Potir şi amândoi ies pe uşa dinspre miazănoapte, diaconul mai întâi şi preotul după el, purtându-se înaintea lor două sfeşnice sau lumânarea aprinsă <u>şi cădelniţa</u>, şi aşa ies în mijlocul bisericii, făcând Ieşirea Mare sau Ieşirea cu Cinstitele Daruri.

Dacă slujeşte numai preotul, face el singur Ieşirea Mare, având

Acoperământul mare pe umeri, Sfântul Potir în mâna dreaptă şi Sfântul Disc în mâna stângă.

Când slujesc mai mulţi preoţi şi diaconi, după ce s-a închinat protosul împreună cu diaconii, şi s-au plecat către credincioşi, vin apoi şi ceilalţi preoţi doi câte doi, începând de la cei cu rang mai mare, se închină după rânduială și, plecându-se către credincioși, trec spre Proscomidiar.

Protosul merge la Proscomidiar și dă Sfântul Disc diaconului, iar el ia Sfântul Potir în mâna dreaptă. Ceilalți preoți, luând fiecare în mâna dreaptă câte o cruce, fac Ieșirea cu Cinstitele Daruri, mergând unul după altul, în urma protosului, cel cu rang mai mic fiind la urmă. Iar când au ajuns în mijlocul bisericii, se întorc cu fața spre credincioși, unul în dreapta celuilalt, în rând cu protosul, nu de-a dreapta și de-a stânga lui. [24]

Când nu sunt diaconi, atât Sfântul Disc cât şi Sfântul Potir se iau de protos, iar ceilalţi merg după el, în ordine descrescătoare, purtând în mâini câte o cruce; ajungând în mijloc, se aşează unul de-a dreapta altuia, în rând cu protosul.

Ieşind, deci, din Sfântul Altar, întâiul dintre diaconi zice cu glas tare:

Pe voi, pe toţi, dreptslăvitorilor creştini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Şi terminând, când a ajuns în mijlocul bisericii, cu faţa spre credincioși, întâiul dintre diaconi se întoarce în Altar printre Ușile Împărătești şi, stând în partea dreaptă a Sfintei Mese, aşteaptă să intre preotul cu Sfântul Potir. Diaconul al doilea, mergând înaintea celui dintâi până la Ușile Împărătești, se opreşte lângă icoana Maicii Domnului, iar când vine preotul cu Sfântul Potir, cădeşte înaintea lui, până când preotul intră printre Ușile Împărătești, după care intră și diaconul în Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești.

De va sluji numai un preot, zice singur toate cele ce urmează, iar dacă vor sluji mai mulţi, le rostesc pe rând:

Pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pe (Înalt) Preasfințitul(Arhi-) Episcopul (şi Mitropolitul) nostru (N)], să-l pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

[Pe preacuviosul părintele nostru stareț (N), dimpreună cu toți părinții și frații acestei sfinte mănăstiri, pentru sănătatea şi pentru mântuirea lor.]

Pe poporul român cel binecredincios de pretutindeni și pe conducătorii ţării noastre, pe mai marii oraşelor şi ai satelor şi pe iubitoarea de Hristos oaste, să-i

[24] Precizare luată din nota p.162 din L12.

pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Pe fraţii noştri ieromonahi, preoţi, ierodiaconi, diaconi, monahi şi monahii şi pe tot clerul bisericesc și cinul monahal, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Pe adormiţii întru fericire patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, Miron, Nicodim, Iustinian, Iustin şi Teoctist, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Pe fericiţii şi pururea pomeniţii ctitori ai acestui sfânt locaş [acestei sfinte mănăstiri] şi pe alţi ctitori, miluitori şi făcători de bine, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Pe fericiţii întru adormire eroi, ostaşi şi luptători români, din toate timpurile şi din toate locurile, care s-au jertfit pe câmpurile de luptă, în lagăre şi în închisori pentru apărarea ţării şi a credinţei ortodoxe, pentru întregirea neamului, pentru libertatea şi demnitatea neamului românesc, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Pe cei ce au adus aceste Cinstite Daruri şi pe cei pentru care s-au adus, vii şi adormiţi, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Pe toţi cei adormiţi din neamurile noastre, strămoşi, moşi, părinţi, fraţi, surori, fii şi fiice, și pe toţi cei dintr-o rudenie cu noi, pe fiecare după numele său, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

(Nu se citesc pomelnice şi nu se ating capetele credincioşilor cu Sfântul Potir)

Apoi, protosul, făcând semnul Sfintei Cruci cu Sfântul Potir spre credincioşi, zice:

Şi pe voi, pe toţi, dreptslăvitorilor creştini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Şi se cântă mai departe cântarea heruvimică: Ca pe Împăratul tuturor să-L primim, pe Cel înconjurat în chip nevăzut de cetele îngerești. Aliluia, aliluia, aliluia.

Se întorc apoi în altar printre Ușile Împărătești, în ordinea în care au ieşit, iar când intră preotul cu Sfântul Potir, întâiul dintre diaconi zice către dânsul:

Preoţia voastră să o pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa.

Iar preotul zice către diacon:

Diaconia ta să o pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Diaconul răspunde: Amin.

Preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis, desfăcut pe Sfânta Masă. Asemenea, luând şi Sfântul Disc de la diacon, îl aşează lângă sfântul potir, întocmai ca la Proscomidiar, zicând:

Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând preacurat trupul Tău, cu giulgiu curat înfăşurându-l şi cu miresme, în mormânt nou îngropându-l, l-a pus.

În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul şi pe scaun împreună cu Tatăl şi cu Duhul ai fost, Hristoase, toate umplându-le, Cel ce eşti necuprins.

Ca un purtător de viaţă şi mai înfrumuseţat decât raiul cu adevărat şi decât toată cămara împărătească mai luminat s-a arătat, Hristoase, mormântul Tău, izvorul învierii noastre.

Se închid Ușile Împărătești şi se trage perdeaua; apoi, preotul, luând acoperămintele de pe Sfântul Disc şi de pe Sfântul Potir, le pune de o parte pe Sfânta Masă. Luând după aceasta Acoperământul mare de pe umerii diaconului şi tămâindu-l, acoperă cu el Cinstitele Daruri; apoi luând cădelniţa, le tămâiază de trei ori, zicând o singură dată:[25]

Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, şi să se zidească zidurile Ierusalimului.

Diaconul continuă:

Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot, atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Preotul, dând cădelniţa şi întorcându-se către diacon, zice:

Roagă-te pentru mine, frate şi împreună-slujitorule.

Diaconul:

[25] Au corectat şi în L12.

Duhul Sfânt să vină peste tine şi puterea Celui preaînalt să te umbrească.

Preotul:

Acelaşi Duh să lucreze împreună cu noi în toate zilele vieţii noastre.

Diaconul, plecând capul pe colţul drept al Sfintei Mese, ţine orarul cu trei degete ale mâinii drepte şi zice către preot:

Pomeneşte-mă, părinte.

Preotul, binecuvântându-l pe cap, zice:

Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Diaconul: Amin.[26]

Şi sărutând dreapta preotului, diaconul iese pe ușa dinspre miazănoapte şi, stând în mijlocul bisericii, zice:

Ectenia cererilor

Să plinim rugăciunea noastră Domnului.

Strana: Doamne miluieşte.

Pentru Cinstitele Daruri ce sunt puse înainte, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta şi pentru cei ce cu credinţă, cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviţi noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârşită, sfântă, în pace şi fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător, călăuzitor[27] **al sufletelor şi al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.**

Milă şi iertare a păcatelor şi greşelilor noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune şi de folos sufletelor noastre şi pace lumii, de la Domnul să cerem.

---

[26] Acesta este dialogul corect după Macarie 1508, Coresi 1570 şi Liturghier 1896. În sfârşit, au modificat după varianta de mai sus şi în **L12**.

[27] Modificare după **L12**

Cealaltă vreme a vieţii noastre, în pace şi întru pocăinţă a o săvârşi, de la Domnul să cerem.

Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat, în pace şi răspuns bun la înfricoşătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, cu toţi sfinţii să o pomenim.

Pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ţie, Doamne.

După aşezarea Cinstitelor Daruri pe Sfânta Masă, în timp ce diaconul îşi urmează ectenia, preotul zice, în taină

Rugăciunea punerii-înainte

Doamne, Dumnezeule, Atotţiitorule, Cel ce eşti singur Sfânt, Care primeşti jertfă de laudă de la cei ce Te cheamă pe Tine cu toată inima, primeşte şi rugăciunea noastră, a păcătoşilor; apropie-ne de sfântul Tău jertfelnic şi ne fă vrednici a-Ţi aduce daruri şi jertfe duhovniceşti, pentru păcatele noastre şi pentru cele din neştiinţă ale poporului. Şi ne învredniceşte să aflăm har înaintea Ta, ca să fie bine primită jertfa noastră şi să Se sălăşluiască Duhul cel bun al harului Tău peste noi, peste aceste Daruri puse înainte şi peste tot poporul Tău...

Preotul încheie ectenia, rostind cu glas tare ecfonisul:

Prin îndurările Unuia-Născut[28] Fiului Tău, cu Care eşti binecuvântat, împreună cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul (cu faţa spre credincioşi, binecuvântându-i):

Pace tuturor.

Strana: Şi duhului tău.

Diaconul:

Să ne iubim unii pe alţii, ca într-un gând să

[28] Varianta după Sfântul Dosoftei şi traducerea fidelă din greceşte.

mărturisim.

Strana: Pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

În vremea aceasta, preotul, închinându-se de trei ori, zice în taină de fiecare dată:

Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea[29] mea. Domnul este întărirea mea şi scăparea mea şi izbăvitorul meu.

Imnul aceasta îl poate cânta clerul din Altar, strana sau corul.

Sărută apoi Cinstitele Daruri, aşa cum sunt acoperite: întâi Sfântul Disc, apoi Sfântul Potir şi marginea Sfintei Mese. Diaconul, la locul unde stă, se închină şi sărută Sfânta Cruce de pe orarul său.

De vor sluji mai mulţi preoţi, protosul sărută cel dintâi Cinstitele Daruri, apoi trece deoparte, spre miazăzi. Iar ceilalți, venind pe rând pe partea de miazănoapte a Sfintei Mese, e închină și sărută şi ei Cinstitele Daruri; apoi mergând la protos, acesta zice către cel de-al doilea și următorii:

Hristos în mijlocul nostru, iar cel de al doilea răspunde:

Este şi va fi. Și se sărută unul pe altul pe umeri, încheind cel dintâi:

Totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Şi, trecând la dreapta celui mai mare aşteaptă împreună până ce sărută şi ceilalţi Cinstitele Daruri şi vin pentru sărutarea păcii la cei dinaintea lor, cum s-a arătat.

De sunt mai mulţi diaconi, ei nu sărută Cinstitele Daruri, ci fiecare Sfânta Cruce de pe orarul său şi apoi, unul pe altul, pe umeri, rostind aceleaşi cuvinte ca şi preoţii.

După ce la strană se termină cântarea: Pe Tatăl..., diaconul de la locul său, zice cu glas tare:

Uşile, uşile! Cu înţelepciune să luăm aminte!

Se ridică perdeaua Ușilor Împărătești, iar preotul, ridicând Aerul deasupra Cinstitelor Daruri şi clătinându-l, singur ori cu ceilalţi preoţi împreună-slujitori, dacă sunt mai mulţi, zice, împreună cu toţi credincioşii

SIMBOLUL CREDINŢEI

Cred întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.

Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut, mai înainte de

[29] Nu ”virtute”. Au corectat și în L12.

toţi vecii: Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut;

Care, pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara şi S-a făcut om;

Şi s-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponţiu Pilat şi a pătimit şi s-a îngropat;

Şi a înviat a treia zi, după Scripturi; **(ajungând aici, preotul încetează clătinarea Sfântului Aer, îl sărută şi, întocmindu-l, îl aşează pe Sfânta Masă. Dacă sunt mai mulți preoți, protosul îl dă spre sărutare tuturor).**

Şi S-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui;

Şi iarăşi va să vină cu slavă să judece viii şi morţii, a Cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.

Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, Care a grăit prin prooroci.

Întru una, sfântă, sobornicească şi <u>apostolică</u> Biserică;

Mărturisesc un Botez spre iertarea păcatelor;

Aştept învierea morţilor.

Şi viaţa veacului ce va să fie. Amin.

Apoi diaconul zice:

Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte, Sfânta Jertfă <u>în pace</u> a o aduce.[30]

Strana: <u>Milă, pace, jertfă de laudă</u>.[31]

Iar diaconul, închinându-se, intră în Sfântul Altar şi, luând ripida sau un acoperământ, apără cu evlavie Cinstitele Daruri. Se deschid Ușile Împărătești, iar preotul, luând o Cruce de pe Sfânta Masă, se întoarce cu faţa către credincioşi şi, binecuvântându-i cu Sfânta Cruce, zice dintre Ușile Împărătești:

Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toţi.

Strana: Şi cu duhul tău.

[30] Forma corectată și în L12

[31] Forma corectă sugerată și de L12.

Preotul, înălţând Sfânta Cruce, tot cu faţa spre credincioşi, zice:

Sus să avem inimile.

Strana: Avem către Domnul.

Preotul, întorcându-se cu faţa spre răsărit şi plecându-se spre icoana Mântuitorului, zice:

Să mulţumim Domnului.

Intră apoi în altar şi se închid Uşile Împărăteşti şi perdeaua.

Strana: Vrednic și drept este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

Iar în acest timp, preotul se roagă în taină:

Rugăciunea Sfintei Jertfe (Anaforaua)

Vrednic şi drept[32] este a-Ţi cânta, pe Tine a Te binecuvânta, pe Tine a Te lăuda, Ţie a-Ţi mulţumi, Ţie a ne închina, în tot locul stăpânirii Tale; căci Tu eşti Dumnezeu negrăit şi necuprins cu gândul, nevăzut, neajuns, pururea fiind şi Acelaşi fiind: Tu şi Unul-Născut Fiul Tău şi Duhul Tău cel Sfânt. Tu din nefiinţă la fiinţă ne-ai adus pe noi şi, căzând noi, iarăşi ne-ai ridicat şi nu Te-ai depărtat, pe toate făcându-le, până ce ne-ai suit la cer şi ne-ai dăruit Împărăţia Ta ce va să fie. Pentru toate acestea mulţumim Ţie şi Unuia-Născut Fiului Tău şi Duhului Tău celui Sfânt, pentru toate pe care le ştim şi pe care nu le ştim; pentru binefacerile Tale arătate şi cele nearătate, ce ni s-au făcut nouă. Mulţumim Ţie şi pentru Liturghia aceasta, pe care ai binevoit a o primi din mâinile noastre, deşi stau înaintea Ta mii de arhangheli şi zeci de mii de îngeri, heruvimii cei cu ochi mulţi şi serafimii cei cu câte şase aripi, care se înalţă zburând.

Diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul, luând Steluţa de pe Sfântul Disc, face cu ea semnul Sfintei Cruci deasupra acestuia, lovind uşor cu ea în cele patru părţi ale Sfântului Disc, iar preotul zice cu glas tare ecfonisul:

Cântarea de biruinţă cântând, strigând, glas înălţând şi grăind:

Preotul sărută Steluța și o așează pe Sfântul Antimis, în partea de sus. Dacă slujește preotul singur, el ridică Steluța și zice ecfonisul. Dacă slujesc

[32] Traducerea corectă după liturghierele grecești.

numai preoți fără diacon, Steluța o ridică protosul, o sărută numai el, iar ecfonisul se rostește de către preotul de rând

Strana: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot! Plin este cerul și pământul de slava Ta. Osana întru cei de sus. Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului. Osana întru cei de sus!

În această vreme, diaconul, stând în dreapta, apără încetişor cu ripida sau cu un acoperământ, cu toată luarea-aminte şi cu frică, Cinstitele Daruri, făcând semnul Sfintei Cruci deasupra lor, ca să nu cadă ceva în ele.

Preotul se roagă mai departe în taină:

Cu aceste fericite Puteri şi noi, Iubitorule de oameni, Stăpâne, strigăm şi grăim: Sfânt eşti şi Preasfânt, Tu şi Unul-Născut Fiul Tău şi Duhul Tău cel Sfânt. Sfânt eşti şi Preasfânt şi slava Ta este plină de măreţie. Căci Tu ai iubit lumea Ta atât de mult, încât pe Unul-Născut Fiul Tău L-ai dat, ca tot cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică. Şi Acesta venind şi toată rânduiala cea pentru noi plinind, în noaptea întru care a fost vândut şi mai degrabă Însuşi pe Sine S-a dat pentru viaţa lumii, luând pâinea cu sfintele şi preacuratele şi fără prihană mâinile Sale, mulţumind şi binecuvântând, sfinţind şi frângând, a dat Sfinţilor Săi Ucenici şi Apostoli, zicând:

Diaconul, ţinând orarul cu trei degete de la mâna dreaptă, arată spre Sfântul Disc, iar preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Agneţ, zice cu glas tare:

Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu, Care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor.

Apoi plecându-se, se închină împreună cu diaconul.

Strana: Amin.

Preotul zice în taină:

Asemenea şi paharul, după cină, zicând:

Diaconul arată cu orarul spre Sfântul Potir, în timp ce preotul, arătând cu dreapta spre Sfântul Potir, zice cu glas tare ecfonisul:

Beţi dintru acesta toţi, acesta este Sângele Meu, al Legământului celui nou[33], Care pentru voi şi pentru mulţi se varsă, spre iertarea păcatelor.

Apoi plecându-se, se închină împreună cu diaconul.

Strana: Amin.

Preotul zice în taină:

Aducându-ne aminte, aşadar, de această poruncă mântuitoare şi de toate cele ce s-au făcut pentru noi: de cruce, de mormânt, de învierea cea de-a treia zi, de înălţarea la ceruri, de şederea cea de-a dreapta şi de cea de-a doua şi slăvită iarăşi venire.

Apoi, preotul cu glas tare:

Ale Tale dintru ale Tale, Ţie Îţi aducem de toate şi

[33] Traducere mai fidelă, sugerată şi de L12.

pentru toate.

Când zice preotul aceasta, diaconul lasă ripida sau acoperământul pe Sfânta Masă şi, punând mâinile în chipul crucii (mâna dreaptă peste cea stângă), ia Sfântul Disc cu mâna dreaptă, iar Sfântul Potir cu cea stângă şi, înălţându-le puţin, le mişcă în semnul crucii deasupra Sfântului Antimis, la ...Ţie Îţi aducem... Dacă nu este diacon, ridicarea Sfântului Disc şi a Sfântului Potir o face preotul.

Strana: Pe Tine Te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm, Ţie Îţi mulţumim, Doamne, şi ne rugăm Ţie, Dumnezeul nostru.

În timpul acestei cântări, diaconul vine aproape de preot şi se închină amândoi de trei ori înaintea Sfintei Mese, zicând încet:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte.

Apoi preotul zice încet, cu mâinile ridicate, troparul Ceasului al treilea:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh, în ceasul al treilea, Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, nu-L lua de la noi, ci Îl înnoieşte întru noi[34], cei ce ne rugăm Ţie.

Diaconul, Stih 1:

Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi Duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.

Şi închinându-se, preotul zice iarăşi, cu mâinile ridicate:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul, Stih 2:

Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.

Şi iarăşi preotul, ca mai înainte:

Doamne, Cel ce ai trimis pe Preasfântul Tău Duh...

Diaconul:

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preotul protos se roagă în taină, zicând

Epicleza

Încă aducem Ţie această slujbă cuvântătoare[35] şi fără de sânge şi Te chemăm şi Te rugăm şi cu umilinţă la Tine cădem: Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi şi

---

[34] Varianta corectată și în L12.

[35] Varianta corectată parțial și în L12, după Cabasila și alții. *Slujba este a Mariei, slujirea este a Martei.*

peste aceste Daruri, ce sunt puse înainte.

Apoi diaconul, plecându-şi capul
şi arătând cu orarul spre Sfântul Agneț, zice încet:

Binecuvântează, părinte, sfânta pâine.

Iar preotul, stând drept, binecuvântează
peste Sfântul Agneț, zicând în şoaptă:

Şi fă, adică, pâinea aceasta, Cinstit <u>Trup al Hristosului</u> Tău.

Diaconul: Amin. Şi arătând spre Sfântul Potir:

Binecuvântează, părinte, Sfântul Potir.

Preotul, binecuvântând Sfântul Potir, zice în şoaptă:

Iar ceea ce este în potirul acesta, <u>Cinstitul Sânge al Hristosului</u> Tău.

Diaconul: Amin.

Şi arătând cu orarul spre amândouă Sfintele, zice:

<u>Binecuvântează, părinte, amândouă Sfintele.</u>[36]

Iar preotul, binecuvântându-le pe amândouă, zice:

Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt.

Diaconul:

Amin, Amin, Amin.

SE CUVINE A ŞTI: Dacă sunt mai mulţi preoţi împreună-slujitori, troparul Ceasului al treilea se zice de către protos și alți doi preoți slujitori, iar stihurile, de către diaconi. Sfinţirea dumnezeieştilor Daruri o face însă numai protosul, care rostește, în auzul celorlalți preoți, cuvintele de sfințire. După rostirea întreitului Amin, toți preoții îngenunchează și se roagă în taină.

~~**După aceasta, diaconul, plecându-şi capul către preot, zice:**~~

~~**Pomeneşte-mă, părinte, pe mine, păcătosul.**~~

~~**Preotul:**~~

~~**Să te pomenească Domnul Dumnezeu întru Împărăţia Sa, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.**~~

~~**Diaconul: Amin.**~~[37]

Preotul acoperă Sfântul Potir cu un acoperământ mic, împăturit, după care, îngenunchind[38] împreună cu diaconul, se roagă în taină, zicând:

---

[36] Varianta corectată și în L12.

[37] Acest dialog nu face parte din **Anaforaua originară**, ci este o inovație târzie. Ieratikonul grecesc nu are acest dialog.

[38] De la Învierea Domnului și până la Rusalii, precum și în perioada 25 decembrie - 6 ianuarie, preotul și diaconul nu vor îngenunchea la acest moment, ci doar se vor închina până la pământ.

Pentru ca să fie celor care se vor împărtăşi, spre trezvia sufletului, spre iertarea păcatelor, spre părtăşia cu Sfântul Tău Duh, spre plinirea Împărăţiei cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată sau spre osândă.

Încă aducem Ţie această slujbă cuvântătoare[39] pentru cei adormiţi întru credinţă: strămoşi, părinţi, patriarhi, prooroci, apostoli, propovăduitori, evanghelişti, mucenici, mărturisitori, pustnici şi pentru tot sufletul cel drept, care s-a săvârşit întru dreapta credinţă.

Terminându-se la strană cântarea: Pe Tine Te lăudăm... se ridică perdeaua Uşilor Împărăteşti, iar preotul, tămâind Sfintele Taine de trei ori, zice cu glas tare:

Mai ales pentru Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria.

La strană se cântă Axionul: Vrednic este cu adevărat a te ferici... sau cel al praznicului.

Preotul dă cădelniţa diaconului, iar acesta tămâiază mai întâi Sfânta Masă împrejur, Proscomidiarul (unde pomenește pomelnicul bisericii pentru cei adormiţi), Tronul cel de sus, Altarul, pe preot şi pe cei din Altar, iar dacă nu este diacon, preotul cădeşte numai în faţa Sfintei Mese. Lăsând apoi cădelniţa, diaconul merge la Proscomidiar şi pomenește pomelnicul bisericii pentru cei vii.

După ce a dat cădelnița, preotul, luând vasul cu anafură de la diacon sau de la paracliser, face cu el semnul Sfintei Cruci înaintea Sfântului Disc și a Sfântului Potir, zicând:

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, binecuvântează, Doamne, pâinea aceasta, anafura sfinților Tăi.[40]

Apoi preotul, stând în faţa Sfintei Mese, se roagă în taină:

Pentru Sfântul Ioan Proorocul, Înaintemergătorul şi Botezătorul, pentru sfinţii măriţii şi întru tot lăudaţii Apostoli, pentru Sfântul (N), a cărui pomenire o săvârşim, şi pentru toţi Sfinţii Tăi; cu ale căror rugăciuni, cercetează-ne pe noi, Dumnezeule. Şi pomeneşte pe toţi cei adormiţi întru nădejdea învierii şi a

[39] Cele 3 sublinieri sunt corectate și în L12.

[40] Variantă de uniformizare textuală propusă de L12, oferită cu explicațiile de rigoare. Remarcăm că nu se mai atinge Potirul și Discul de pe Sf.Masă. Este varianta cea mai apropiată de izvoarele liturgice autentice (Simeon al Tesalonicului).

vieţii veşnice şi-i odihneşte pe ei, Dumnezeul nostru, acolo unde străluceşte lumina feţei Tale.

Încă Te rugăm: Pomeneşte, Doamne, pe toţi episcopii ortodocşi, care drept învaţă cuvântul adevărului Tău, toată preoţimea, cea întru Hristos diaconime, pe tot clerul bisericesc şi cinul monahal.

Încă aducem Ţie această slujbă cuvântătoare pentru toată lumea, pentru sfânta, sobornicească şi apostolică Biserică; pentru cei ce în curăţie şi în cinste vieţuiesc, pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni și conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste. Dă-le lor, Doamne, paşnică ocârmuire, ca şi noi, întru liniştea lor, viaţă paşnică şi netulburată să trăim, în toată cucernicia şi curăţia.

După aceste rugăciuni, de este timp, preotul citeşte încet pomelnicele viilor şi morţilor, ce s-au adus după Ieşirea cu Cinstitele Daruri. Pentru cei vii, zice:

Pentru mântuirea şi iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu (N).

Iar pentru cei adormiţi zice:

Pentru iertarea păcatelor şi odihna sufletelor robilor lui Dumnezeu (N), în loc luminat, de unde a fugit toată durerea, întristarea şi suspinarea; odihneşte-i, Dumnezeul nostru, şi-i sălăşluieşte pe dânşii unde străluceşte lumina feţei Tale.

Preotul merge apoi la spălător şi îşi spală mâinile; asemenea face şi diaconul. Iar după cântarea Axionului, preotul zice:

Întâi pomeneşte, Doamne, pe Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pe (Înalt-) Preasfinţitul(Arhi-) Episcopul (şi Mitropolitul) nostru (N)], pe care-l dăruieşte sfintelor Tale biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învăţând cuvântul adevărului Tău.

Strana cântă: Pe toţi şi pe toate.

Iar preotul se roagă în taină:

Adu-Ţi aminte, Doamne, de oraşul (satul sau mănăstirea) acesta în care vieţuim, şi de toate oraşele şi satele şi de cei ce cu dreaptă credinţă locuiesc într-însele. Adu-Ţi aminte, Doamne, de cei ce călătoresc pe ape, pe uscat şi prin aer, de cei bolnavi, de

cei ce pătimesc, de cei robiţi şi de mântuirea lor. Pomenește, Doamne, pe cei ce aduc daruri şi fac bine în sfintele Tale biserici şi îşi aduc aminte de cei săraci; şi trimite peste noi toţi milele Tale.

Ecfonisul Anaforalei (cu glas tare):

Şi ne dă nouă, cu o gură şi o inimă, a slăvi şi a cânta preacinstitul şi de mare cuviinţă numele Tău, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: **Amin.**

Când preotul zice acest ecfonis, diaconul vine în dreapta lui și, plecându-şi capul, preotul îl binecuvântează pe creştet, după care diaconul iese pe ușa dinspre miazănoapte, mergând în mijlocul bisericii pentru rostirea ecteniei.

Preotul se întoarce către credincioşi şi, binecuvântându-i cu mâna din dreptul Ușilor Împărătești, zice ecfonisul:

Şi să fie milele marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu voi cu toţi.

Strana: **Şi cu duhul tău.**

După aceasta se lasă perdeaua, iar diaconul aflându-se în mijlocul bisericii (iar dacă nu este diacon, preotul din Sfântul Altar), zice:

Pe toţi sfinţii pomenindu-i, iară şi iară cu pace, Domnului să ne rugăm.

Strana: **Doamne miluieşte.**

Pentru Cinstitele Daruri ce s-au adus şi s-au sfinţit, Domnului să ne rugăm.

Ca Iubitorul de oameni, Dumnezeul nostru, Cel ce le-a primit pe ele în sfântul, cel mai presus de ceruri şi duhovnicescul Său Jertfelnic întru miros de bună mireasmă duhovnicească, să ne trimită nouă dumnezeiescul har şi darul Sfântului Duh, să ne rugăm.

Pentru ca să fim izbăviţi noi de tot necazul, mânia, primejdia şi nevoia, Domnului să ne rugăm.

În timp ce diaconul îşi urmează ectenia, preotul se roagă în taină:

Tie, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Îţi încredinţăm toată viaţa şi nădejdea noastră şi cerem şi ne rugăm şi cu umilinţă cădem înaintea Ta: învredniceşte-ne să ne împărtăşim având cuget curat, cu

cereştile şi înfricoşătoarele Tale Taine ale acestei sfinte şi duhovniceşti mese, spre lăsarea păcatelor, spre iertarea greşelilor, spre împărtăşirea cu Sfântul Duh, spre moştenirea Împărăţiei cerurilor, spre îndrăznirea cea către Tine, iar nu spre judecată, sau spre osândă.

Diaconul sau preotul:

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârşită, sfântă, în pace şi fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător, călăuzitor al sufletelor şi al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă şi iertare de păcatele şi de greşelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune şi de folos sufletelor noastre şi pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieţii noastre în pace şi întru pocăinţă a o săvârşi, de la Domnul să cerem.

Sfârşit creştinesc vieţii noastre, fără durere, neînfruntat, în pace, şi răspuns bun la înfricoşătoarea judecată a lui Hristos să cerem.

Unimea[41] credinţei şi părtăşia[42] Sfântului Duh cerând, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ţie, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Şi ne învredniceşte pe noi, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema pe Tine, Dumnezeu-Tatăl Cel ceresc, şi a zice:

Clericii și credincioșii rostesc rar şi desluşit (sau cântă) Rugăciunea Domnească:

Tatăl nostru, Care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ; pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi, şi ne iartă nouă

[41] S-a inlocuit termenul ecumenist “unitatea”
[42] Corectată și în L12

greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri, şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel viclean.

În timpul rugăciunii, diaconul îşi petrece orarul cruciş, astfel încât în faţă să atârne amândouă capetele.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Şi ridicându-se perdeaua, preotul zice:

Pace tuturor.

Strana: Şi duhului tău.

Diaconul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm.

Strana: Ţie, Doamne.

Iar preotul se roagă încet:

Mulţumim Ţie, Împărate nevăzut, Cel ce pe toate le-ai făcut cu puterea Ta cea nemăsurată şi, cu mulţimea milei Tale, din nefiinţă la fiinţă toate le-ai adus. Însuţi, Stăpâne, caută din cer spre cei ce şi-au plecat capetele înaintea Ta; că nu le-au plecat trupului şi sângelui, ci Ţie, înfricoşătorului Dumnezeu. Tu dar, Stăpâne, căile tuturor spre bine le întocmeşte, după trebuinţa deosebită a fiecăruia: cu cei ce călătoresc pe ape, pe uscat şi prin aer, împreună călătoreşte, pe cei bolnavi îi tămăduieşte, Cel ce eşti doctorul sufletelor şi al trupurilor noastre.

Apoi, preotul (când se slujește în sobor, doar cel care a săvârșit Proscomidia) zice cu glas tare, ecfonisul:

Cu harul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care eşti binecuvântat, împreună cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Iar preotul se roagă în taină:

Ia aminte, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, din sfânt locaşul Tău şi de pe scaunul slavei împărăţiei Tale şi vino ca să ne sfinţeşti, Cel ce sus împreună cu Tatăl şezi şi aici, în chip nevăzut, împreună

cu noi eşti. Şi ne învredniceşte, prin mâna Ta cea puternică, a ni se da Preacuratul Tău Trup şi Scumpul Tău Sânge şi, prin noi, la tot poporul.

Apoi preotul, în Altar, iar diaconul în mijlocul bisericii, se închină de trei ori, zicând în taină, de fiecare dată:

Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte.

După aceasta, diaconul (iar de nu este diacon, însuşi preotul) zice cu glas tare:

Să luăm aminte...

Iar preotul, luând Sfântul Trup cu amândouă mâinile, îl înalţă în semnul Sfintei Cruci, deasupra Sfântului Disc, zicând cu glas tare:

... Sfintele, sfinţilor.

Strana cântă: Unul Sfânt, unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl. Amin

Apoi se rosteşte predica (iar dacă predica se va rosti la sfârşitul Sfintei Liturghii, se cântă acum un chinonic) iar diaconul intră în Sfântul Altar şi stând de-a dreapta preotului care ţine în mâini Sfântul Trup, zice încet:

Frânge, părinte, Sfântul Trup.

Iar preotul, frângându-L, în patru părţi, cu luare-aminte şi cu evlavie, zice:

Se frânge şi se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce se frânge[43] dar nu se desparte, Cel ce se mănâncă pururea dar[44] niciodată nu se sfârşeşte, iar pe cei ce se împărtăşesc îi sfinţeşte.

Şi le aşează apoi pe Sfântul Disc în chipul Sfintei Cruci, potrivind să fie spre răsărit partea cu I I S, spre apus cea cu H S, spre miazănoapte cea cu N I, iar spre miazăzi cea cu K A.

Apoi diaconul, arătând cu orarul Sfântul Potir, zice încet:

Plineşte, părinte, Sfântul Potir.

Iar preotul luând părticica, ce este aşezată sus, adică cea cu I I S, face cu ea semnul Sfintei Cruci deasupra Sfântului Potir, zicând:

Plinirea Duhului Sfânt.[45]

Şi o pune în Sfântul Potir, ştergându-şi apoi degetele cu buretele, iar diaconul zice: Amin.

Şi luând diaconul căldura, vine în partea dreaptă a preotului şi zice încet:

---

[43] Varianta corectă, modificată şi în L12. La Coresi ”frânge-se”…

[44] ”Dar” este varianta propusă de noi. ”Şi” este varianta L12.

[45] Varianta corectată şi în L12.

Binecuvântează, părinte, căldura.

Iar preotul, binecuvântând, zice:

Binecuvântată este căldura Sfintelor Tale Taine[46], Doamne, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul zice: Amin şi toarnă apa fierbinte în chipul crucii, în Sfântul Potir, atât cât să încălzească Sfintele, zicând:

Căldura Duhului Sfânt. Amin.

Aşezarea Sfântului Agneţ pe Sfântul Disc, după frângere

După aceasta, diaconul, lăsând vasul de căldură, stă puţin mai deoparte, iar preotul împarte cu copia părticica H S în două, pe Sfântul Disc. Diaconul stând în dreapta preotului puţin mai înapoi, face împreună cu el trei închinăciuni adânci şi cere iertare de la preot. După care preotul zice:

Apropie-te, diacone.

Iar diaconul, trecând prin partea de răsărit a Sfintei Mese, vine în stânga preotului, ţinând palmele întinse cruciş, dreapta peste stânga, şi zice:

Iată, mă apropii de Hristos, Împăratul cel nemuritor

[46] Varianta corectată şi în L12. Căldura simbolizează Cincizecimea Duhului şi traducerea noastră reflectă cu prisosinţă acest lucru.

şi Dumnezeul nostru. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului diacon (N) [47] **Cinstitul şi Preasfântul Trup al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.**

Preotul, având buretele între degetele de la mâna stângă, ia cu mâna dreaptă una dintre cele două jumătăţi din părticica H S şi, ţinând-o deasupra buretelui, o dă diaconului, zicând:

Cinstitul şi Preasfântul Trup al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă ţie diaconului (N), spre iertarea păcatelor tale şi spre viaţa de veci.

Diaconul, primind părticica din Sfântul Trup în palma dreaptă, răspunde:

Amin. Hristos în mijlocul nostru; la care preotul răspunde:

Este şi va fi.

Diaconul sărută apoi mâna şi umărul preotului, apoi se duce în partea de răsărit a Sfintei Mese şi, plecându-şi capul, aşteaptă să ia şi preotul părticica din Sfântul Trup. Iar preotul, desfăcând mai întâi palma dreaptă şi aşezând buretele sub degetul mijlociu, între arătător şi inelar, ia cu stânga cealaltă jumătate din părticica H S şi o pune în palma dreaptă, zicând:

Cinstitul şi Preasfântul Trup al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos se dă mie nevrednicului preot (N), spre iertarea păcatelor mele şi spre viaţa de veci. Amin.

Îşi şterge apoi, deasupra Sfântului Disc, cu buretele, degetele cu care a luat părticica şi, aşezând mâna stângă sub mâna dreaptă, stă plecat înaintea Sfintei Mese şi se roagă în taină, asemenea făcând, în acelaşi timp, şi diaconul, la locul său, zicând

Rugăciunile împărtăşirii

Cred, Doamne, şi mărturisesc că Tu eşti cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, Care ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu. De asemenea, cred că acesta este însuşi Preacuratul Tău Trup şi acesta este însuşi Scumpul Tău Sânge. Deci, mă rog Ţie: Miluieşte-mă şi-mi iartă greşelile mele cele de voie şi cele fără de voie, cele săvârşite cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, cele cu

[47] Uniformizat după L12.

ştiinţă şi cu neştiinţă. Şi mă învredniceşte, fără de osândă, să mă împărtăşesc cu Preacuratele Tale Taine, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci. Amin.

Cinei Tale celei de taină, astăzi, Fiul lui Dumnezeu, părtaş mă primeşte, că nu voi spune vrăjmaşilor Tăi Taina Ta, nici sărutare Îţi voi da ca Iuda, ci, ca tâlharul mărturisindu-mă, strig Ţie: Pomeneşte-mă, Doamne, întru Împărăţia Ta.

Nu spre judecată sau spre osândă să-mi fie mie împărtăşirea cu Sfintele Tale Taine, Doamne, ci spre tămăduirea sufletului şi a trupului.

Şi aşa, preotul şi diaconul se împărtăşesc în acelaşi timp, cu părticelele pe care le ţin în mâini, cu frică şi cu toată evlavia, ştergându-şi după aceea mâinile cu buretele deasupra Sfântului Antimis. Apoi preotul, închinându-se mai întâi, ia cu amândouă mâinile Sfântul Potir și, folosindu-se de ștergarul Sfintelor Vase (pocrovăț)[48], se împărtăşeşte de trei ori din el, zicând:

De asemenea, Cinstitul şi Preasfântul Sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se dă mie nevrednicului preot (N),[49] spre iertarea păcatelor mele şi spre viaţa de veci. Amin.

Apoi preotul îşi şterge cu pocrovățul buzele şi Sfântul Potir în partea pe unde s-a împărtășit cu Sfântul Sânge, sărută Sfântul Potir, apoi zice:

Iată, Acesta S-a atins[50] de buzele mele şi va şterge fărădelegile mele şi de păcatele mele mă va curăţi.

După aceasta, ţinând Sfântul Potir cu ștergarul, cheamă pe diacon, zicând:

Apropie-te, diacone.

Diaconul vine şi se închină, zicând:

Iată, din nou mă apropii de nemuritorul Împărat. Dă-mi mie, părinte, nevrednicului diacon (N)[51] Cinstitul şi Preasfântul Sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Diaconul ia cu mâna stângă un colţ al ștergarului, cu care ţine preotul Sfântul Potir, şi îl aşează sub bărbie, iar cu dreapta apucă de

[48] Nu ”procovăţ” după L12.
[49] Uniformizat după L12.
[50] După Isaia 6,7.
[51] Uniformizat după L12.

marginea de jos a Sfântului Potir, iar preotul îl împărtăşeşte de trei ori, zicând:

Cinstitul şi Preasfântul Sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se dă ţie diaconului (N), [52]**spre iertarea păcatelor tale şi spre viaţa de veci.**

Diaconul răspunde: Amin.

Şi după ce s-a împărtăşit diaconul, preotul zice:

Iată, Acesta S-a atins[53] **de buzele tale şi va şterge fărădelegile tale şi de păcatele tale te va curăţi.**

Diaconul îşi şterge apoi buzele şi marginea Sfântului Potir cu ștergarul.

SE CUVINE A ŞTI: de vor fi mai mulţi preoţi şi diaconi slujind împreună, protosul rupe (sau taie cu copia) părticica HS din Sfântul Trup în atâtea părţi câţi preoţi şi diaconi sunt, iar la vremea împărtăşirii, vin mai întâi preoţii şi stau în rând, după rangul lor, în partea dinspre miazănoapte a Sfintei Mese şi îşi cer iertare unul de la altul. Apoi, după preoţi, urmează în rând diaconii până la cel mai mic şi îşi cer iertare de la preoţi, precum şi între ei.

Retrăgându-se protosul dinaintea Sfintei Mese, ceilalţi preoți vin cu evlavie şi îşi iau singuri, cu mâna stângă, o părticică din Sfântul Trup şi o pun în palma dreaptă. Îşi şterg degetele cu buretele după rânduială şi, aşezând cruciş palma stângă sub cea dreaptă, se întorc pe unde a venit şi, trecând prin faţa celorlalţi, merg prin spatele Sfintei Mese şi stau în partea dinspre miazăzi a Sfintei Mese, fiecare de-a dreapta celui dinaintea lui, cu capul plecat și privirea la Sfântul Trup.

Vin apoi şi diaconii, primind de la protos câte o părticică din Sfântul Trup, după rânduială. Iar după aceştia, ia şi protosul o părticică şi, stând la locul său, dinaintea Sfintei Mese, se roagă, împreună cu ceilalţi, zicând: Cred, Doamne şi mărturisesc... şi celelalte, încet şi cu luare-aminte. Terminând rugăciunile, se împărtăşesc toţi cu Sfântul Trup.

Apoi protosul, ştergându-şi palma dreaptă cu buretele, ia cu evlavie Sfântul Potir şi se împărtăşeşte cu Sfântul Sânge, după care merge şi îşi spală mâinile, după rânduială. Ceilalţi preoţi, venind unul după altul prin partea dinspre miazăzi, îşi spală mâinile. Ultimul dintre preoți împărtăşeşte pe diaconi din Sfântul Potir, cu luare-aminte.

Dacă slujește un sobor de preoți, cu sau fără diaconi, protosul nu va da nici Sfântul trup și nici nu va împărtăși din Sfântul Sânge pe preoți, indiferent de gradul său, ci numai pe diaconi. Numai arhiereul dă Sfântul Trup și Sfântul Sânge atât preoților, cât și diaconilor. Dacă în sobor sunt numai preoți, protosul își ia cel dintâi părticica din Sfântul Trup și se retrage dinaintea Sfintei Mese, puțin mai la dreapta.

După ce preoţii şi diaconii s-au împărtăşit toţi, dacă nu sunt mulţi credincioşi de cuminecat, atunci diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul, ţinând buretele sub degetul cel mijlociu de la mâna dreaptă, între inelar şi

[52] Uniformizat după L12.
[53] După Isaia 6,7.

arătător, ia cu stânga Sfântul Disc şi, ridicându-l deasupra Sfântului Potir, pune în el, ajutându-se de burete, cu luare-aminte, mai întâi părţile N I şi K A de pe Sfântul Disc, apoi părticica Născătoarei de Dumnezeu și miridele celor nouă cete, zicând la fiecare rugăciunea cuvenită. După aceea, pune în Sfântul Potir şi celelalte miride, zicând: Spală, Doamne, păcatele... Iar la vremea împărtăşirii credincioşilor, dacă sunt de cuminecat numai câţiva, preotul care îi împărtăşeşte frânge şi ia cu linguriţa din cele două sfinte părţi N I şi K A şi din Scumpul Sânge, după trebuinţă.

SE CUVINE A ŞTI că preotul NU va împărtăși credincioșii din părticica Născătoarei de Dumnezeu sau din părticelele celor nouă cete, sau din celelalte ce sunt pe sfântul disc pentru vii şi morţi.

Când sunt mai mulţi credincioşi de împărtăşit, cele două sfinte părţi NI şi KA se frâng în părticele mici, ca să fie de ajuns pentru toţi cei ce vor să se împărtășească (la nevoie se poate împărtăși și din părticica I I S), şi aşa se pun în Sfântul Potir, cu rânduiala arătată. Părticica Născătoarei de Dumnezeu, părticelele celor nouă cete, precum și cele pentru vii şi morţi se lasă pe Sfântul Disc, până ce se vor cumineca toţi credincioşii, atunci când se zice: Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste apropiați-vă, ca nu cumva, amestecându-se cu părţile din Sfântul Trup, să se întâmple a împărtăşi din ele pe cineva, din nebăgare de seamă.

Punând deci mai întâi părticelele N I şi K A una după alta, în Sfântul Potir, diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul, zice:

Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, şi sfântă Învierea Ta o lăudăm şi o slăvim; că Tu eşti Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu ştim, numele Tău numim. Veniţi, toţi credincioşii, să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos; că, iată, a venit prin cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui; că, răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Iar când pune în Sfântul Potir părticica Născătoarei de Dumnezeu, diaconul (preotul) zice:

Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum şi te bucură, Sioane, iar tu, Curată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te întru Învierea Celui născut al tău.

Când pune în Sfântul Potir miridele pentru cele nouă cete, diaconul (preotul), zice:

O, Paştile cele mari şi preasfinţite, Hristoase! O, înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu şi Puterea! Dă-ne nouă să ne împărtăşim cu Tine, mai cu adevărat, în ziua cea neînserată a împărăţiei Tale.

Diaconul (preotul) trage după aceea uşor cu buretele, miridele pentru vii şi pentru adormiți şi le pune în Sfântul Potir, zicând:

Spală, Doamne, păcatele celor care s-au pomenit aici, cu Cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile sfinţilor Tăi.

Ştergând apoi bine Sfântul Disc şi strângând părticelele de pe Sfântul Antimis, le pune în Sfântul Potir şi aşează după aceea, deasupra lui, acoperământul său. Pune apoi pe Sfântul Disc mai întâi Aerul, împăturit, apoi Steluţa și Copia, iar peste ea acoperământul împăturit al Sfântului Disc. După aceea, preotul citeşte în taină

Rugăciunea de mulţumire

Mulţumim Ţie, Stăpâne, Iubitorule de oameni, Dătătorule de bine al sufletelor noastre, că şi în ziua de acum ne-ai învrednicit de cereştile şi nemuritoarele Tale Taine. Îndreptează calea noastră, întăreşte-ne pe toţi întru frica Ta; păzeşte viaţa noastră, întăreşte paşii noştri, pentru rugăciunile şi mijlocirile slăvitei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi pentru ale tuturor sfinţilor Tăi.

Preotul îşi spală mâinile; asemenea şi diaconul. Şi sfârşindu-se la strană cântarea chinonicului (sau rostirea predicii), se ridică perdeaua şi se deschid Ușile Împărătești, iar diaconul, închinându-se o dată, primeşte Sfântul Potir de la preot, cu evlavie, şi, venind între Ușile Împărătești şi înălţându-l, îl arată credincioşilor, zicând:

Cu frică de Dumnezeu, cu credinţă şi cu dragoste, <u>apropiaţi-vă.</u>

Strana: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului; Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă. În Săptămâna Luminată: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le (o dată).

Întorcându-se spre Sfântul Altar, diaconul dă Sfântul Potir preotului, care vine alături de el între Ușile Împărătești. Şi apropiindu-se credincioşii care vor să se împărtăşească, preotul, stând cu faţa către ei şi ţinând în mâini Sfântul Potir, zice, în auzul tuturor, cu multă evlavie, rar şi desluşit, rugăciunile: Cred, Doamne, şi mărturisesc..., Cinei Tale celei de taină..., Nu spre judecată sau spre osândă..., credincioșii rostind și ei, încet, după preot, aceleași rugăciuni. După aceea, vin unul după altul şi primesc Dumnezeieştile Taine de la preot; acesta, împărtăşind pe fiecare, zice:

Se împărtăşeşte robul lui Dumnezeu (N) cu Cinstitul şi Sfântul Trup şi Sânge al Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor şi spre viaţa de veci. Amin.

În acest timp, strana cântă: Trupul lui Hristos primiţi... sau Cinei Tale celei de taină..., iar cel împărtăşit îşi şterge buzele cu ștergarul, primește anafură și trece mai departe, închinându-se și mulțumind lui Dumnezeu. Sfârșindu-se împărtășirea, preotul, ținând cu amândouă mâinile Sfântul Potir sau, dacă nu este nimeni de împărtășit, luându-l de la diacon, după ce acesta a zis: Cu frică de Dumnezeu..., binecuvântează pe credincioşi, cu Sfântul Potir, dintre Ușile Împărătești, zicând cu glas tare:

Mântuieşte, Dumnezeule, poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta.

Strana: Am văzut Lumina cea adevărată... (de la Paşti până la Înălţare): Hristos a înviat... (o dată), iar de la Înălţare până la Rusalii: Înălţatu-Te-ai întru mărire...

În acest timp, întorcându-se în Altar, preotul pune Sfântul Potir pe Sfântul Antimis de pe Sfânta Masă şi îndată diaconul, sau dacă nu este diacon, preotul, pune în Sfântul Potir cu rânduiala arătată mai înainte, celelalte părticele de pe Sfântul Disc, ştergându-l cu luare-aminte, dacă aceasta nu s-a făcut deplin după împărtăşirea sfinţiților slujitori.

Apoi preotul tămâiază de trei ori Sfântul Potir, zicând o dată, cu glas scăzut:

Înalţă-te peste ceruri, Dumnezeule..., iar diaconul continuă: şi peste tot pământul slava Ta.

Preotul dă diaconului cădelniţa și Sfântul Disc, cu toate cele de pe el, diaconul le ține cu multă evlavie la frunte apoi, întorcându-se și plecându-se spre credincioşi, dintre Ușile Împărătești, le înalță puțin, după care duce Sfântul Disc la Proscomidiar, prin spatele Sfintei Mese, şi-l lasă acolo. Dacă nu este diacon, preotul, închinându-se de trei ori în faţa Sfintei Mese, ia Sfântul Potir în mâna dreaptă, iar în mâna stângă Sfântul Disc, face semnul crucii cu Sfântul Potir, peste Sfântul Antimis, și zice în taină:

Binecuvântat este Dumnezeul nostru...

Şi sfârşindu-se de cântat la strană: Am văzut Lumina cea adevărată..., preotul se întoarce către credincioşi, zicând cu glas tare, dintre Ușile Împărătești:

Totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: Amin. Să se umple gurile noastre de lauda Ta, Doamne...

Preotul merge în acest timp la Proscomidiar, pune Sfântul Potir

acolo (iar dacă nu a fost diacon, duce şi Sfântul Disc). Şi luând cădelniţa de la diacon sau de la paracliser, cădeşte Sfintele de trei ori, fără să zică nimic. Apoi diaconul, având capul acoperit, iese pe uşa dinspre miazănoapte şi, stând în faţa Ușilor Împărătești, zice

Ectenia de mulțumire

Drepţi! Primind dumnezeieştile, sfintele, preacuratele, nemuritoarele, cereştile şi de viaţă făcătoarele, înfricoşătoarele lui Hristos Taine, cu vrednicie să mulţumim Domnului.

Strana: Doamne miluieşte.

Apără, mântuieşte, miluieşte şi ne păzeşte pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârşită, sfântă, în pace şi fără de păcat cerând, pe noi înşine şi unii pe alţii şi toată viaţa noastră, lui Hristos Dumnezeu, să o dăm.

Strana: Ţie, Doamne.

În timp ce diaconul rostește această ectenie, preotul strânge Sfântul Antimis, începând cu partea de răsărit şi continuând cu cea de apus, cea de miazăzi şi la urmă cea de miazănoapte.

Dacă nu este diacon pe toate acestea le zice preotul.

Diaconul merge înaintea icoanei Mântuitorului şi aşteaptă acolo cu capul plecat, până la sfârşitul rugăciunii amvonului, iar preotul face semnul crucii peste Sfântul Antimis cu Sfânta Evanghelie, zicând ecfonisul:

Că Tu eşti sfinţirea noastră şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Apoi aşează Sfânta Evanghelie pe Sfântul Antimis, aşa cum era la începutul Dumnezeieștii Liturghii.

Strana: Amin.

Preotul, acoperindu-și capul și întorcându-se spre credincioşi zice:

Cu pace să ieşim.

Strana: Întru numele Domnului.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne miluieşte.

Apoi preotul, luând Liturghierul, iese prin Ușile Împărătești, merge în mijlocul bisericii şi, făcând o închinăciune spre răsărit, citeşte cu glas tare

Rugăciunea Amvonului

Cel ce binecuvântezi pe cei ce Te binecuvântează, Doamne, şi sfinţeşti pe cei ce nădăjduiesc întru Tine, mântuieşte poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta. Plinătatea[54] Bisericii Tale o păzeşte; sfinţeşte-i pe cei ce iubesc bună-cuviinţa[55] casei Tale; Tu, pe aceştia îi preamăreşte cu dumnezeiască puterea Ta; şi nu ne lăsa pe noi cei ce nădăjduim întru Tine. Pace lumii Tale dăruieşte, Bisericilor Tale, preoţilor, şi la tot poporul Tău. Că toată darea cea bună, şi tot darul desăvârşit, de sus este, pogorându-se de la Tine, Părintele luminilor, şi Ţie slavă şi mulţumire şi închinăciune înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: **Amin.**

Dacă sunt aduse daruri sau prinoase în cinstea şi pomenirea Sfântului zilei sau pentru sărbătoare (colivă, brânză şi ouă, struguri, pârgă de poame sau alte prinoase), îndată se cântă la strană troparul şi condacul sărbătorii. Apoi (diaconul) preotul, tămâind prinoasele, zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: **Doamne miluieşte.**

Şi stând preotul lângă prinoase, zice cu glas tare rugăciunea potrivită cu felul prinoaselor (rugăciunile de acest fel se găsesc mai departe în Liturghier).

Strana: **Amin. Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până în veac... (de 3 ori) iar în Săptămâna Luminată... Hristos a înviat... (de trei ori) şi Psalmul 33; Bine voi cuvânta pe Domnul...**

Preotul se pleacă spre credincioşi, în dreapta şi stânga, şi intră în Altar prin Uşile Împărăteşti, iar diaconul pe uşa dinspre miazănoapte, şi mergând către Proscomidiar, îşi descoperă şi îşi pleacă amândoi capetele, preotul zicând în taină rugăciunea aceasta:

Plinirea Legii şi a proorocilor Tu Însuţi fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ai plinit toată rânduiala Părintelui Tău[56], umple de bucurie şi de veselie inimile noastre, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preotul după rugăciune își acoperă capul.

---

[54] Corectat și în L12.
[55] Corectat și în L12.
[56] Corectat și în L12

Diaconul, dintre Uşile Împărăteşti:

Domnului să ne rugăm.

Strana: **Doamne miluieşte.**

Preotul binecuvântează pe credincioşi dintre Uşile Împărăteşti:

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Strana: **Amin.**

Preotul, închinându-se către icoana Mântuitorului, zice:

Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ţie.

Strana: **Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Şi acum și pururi și în vecii vecilor. Amin. Doamne miluieşte (de 3 ori). Părinte, binecuvântează.**

Preotul, dacă va fi duminică, zice otpustul:

Cel ce a înviat din morţi...; iar dacă nu va fi duminică zice:

Hristos, Adevăratul Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maicii, ale Sfinţilor, măriţilor şi întru tot lăudaţilor Apostoli, ale Sfântului (N) (al cărui hram îl poartă biserica), ale celui între Sfinţi Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, a cărui Dumnezeiască Liturghie am săvârșit, ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârşim, ale Sfinţilor şi drepţilor dumnezeieşti Părinţi Ioachim şi Ana şi pentru ale tuturor sfinţilor, să ne miluiască şi să ne mântuiască pe noi, ca un bun şi de oameni iubitor.

Strana: **Amin.**

La praznice împărăteşti și zile de rând, se pun otpusurile corespunzătoare.

Preotul se întoarce cu faţa spre icoana Mântuitorului şi, închinându-se, zice:

Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi.

Strana: **Amin.**

După aceea preotul, intrând în Sfântul Altar, închide Uşile Împărăteşti şi trage perdeaua. Vine apoi la iconostas unde împarte anafura sau, dacă este obiceiul, miruieşte pe credincioşi, zicând:

Ajutorul de la Domnul, Cel ce a făcut cerul şi

pământul;

Credincioşii iau apoi anafură. Isprăvind preotul, se întoarce în Altar şi, dacă nu este diacon, potriveşte (consumă) Sfintele Taine cu rânduiala ce se arată aici pentru diacon.

Dacă este diacon, acesta, după ce preotul a zis rugăciunea: Plinirea Legii..., îşi descoperă capul şi, mergând la Proscomidiar, potriveşte (consumă) Sfintele Taine rămase în Sfântul Potir, cu toată grija, cu frică şi cu toată paza, ca nu cumva vreo fărâmitură sau părticică, oricât de mică, să cadă sau să rămână în Sfântul Potir. Toarnă în Sfântul Potir vin şi apă călduță, de mai multe ori, şi consumă cele dintr-însul, ştergând la sfârşit Sfântul Potir pe dinăuntru cu buretele şi apoi, cu un ştergar (pocrovăț) anume rânduit pentru aceasta. Apoi pune buretele în ştergarul cu care a curățit Sfântul Potir şi, strângând şi Sfintele Vase împreună, le pune la locul obişnuit. După ce și-a spălat mâinile, citeşte rugăciunile de mulţumire, după împărtăşire.

Şi dezbrăcându-se de sfintele veşminte, preotul şi diaconul zic:

Acum liberează pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor; lumină spre descoperirea neamurilor şi slavă poporului Tău, Israel.

Sfinte Dumnezeule... (de trei ori) Preasfântă Treime... şi după Tatăl nostru..., Troparul Sfântului Ioan Gură de Aur, glasul al 8-lea:

Din gura ta, ca o lumină de foc, strălucind harul, lumea a luminat, vistieriile neiubirii de argint lumii a câştigat, înălţimea gândului smerit nouă ne-a arătat. Dar, prin cuvintele tale învăţându-ne, Părinte Ioane Gură de Aur, roagă pe Cuvântul, Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., Condac, glasul al 6-lea:

Din cer ai primit dumnezeiescul har şi, cu buzele tale, pe toţi îi înveţi să se închine unui Dumnezeu în Treime, Ioane Gură de Aur, preafericite cuvioase; după vrednicie te lăudăm pe tine, că eşti învăţător, ca cel ce arăţi cele dumnezeieşti.

Şi acum..., al Născătoarei de Dumnezeu:

Ceea ce eşti creştinilor ocrotitoare neînfruntată şi mijlocitoare stăruitoare către Făcătorul, nu trece cu vederea glasurile cele de rugăciune ale păcătoşilor, ci sârguieşte, ca o bună, spre ajutorul nostru, al celor care,

cu credinţă, strigăm către tine: Grăbeşte spre rugăciune şi te nevoieşte spre mijlocire, apărând pururea, Născătoare de Dumnezeu, pe cei ce te cinstesc pe tine.

Doamne miluieşte... (de 12 ori) Ceea ce eşti mai cinstită... Slavă... Şi acum... şi preotul face apolisul cel mic, pomenind pe Sfântul Ioan Gură de Aur.

Şi mulţumind lui Dumnezeu pentru toate, ies din biserică, ducându-se întru ale lor.